

TE "Pljevlja": Remont završen, proizvodni plan dostižan

U FOKUSU:

Otvorene ponude za
projekat izgradnje Bloka
II TE "Pljevlja"
str. **04**

AKTUELNOSTI:

Do 20 hiljada eura za
radno mjesto
str. **07**

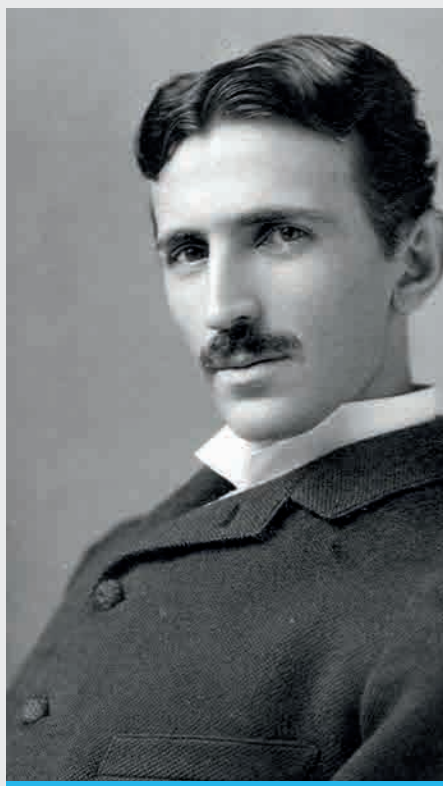
SINDIKALNE AKTUELNOSTI:

I Sindikalna organizacija EPCG
reprezentativna
str. **31**

08

U EPCG ORGANIZOVANI
TRENINZI ZA MENADŽERE

23

U SUSRET 158. GODIŠNJICI ROĐENJA
JEDNOG OD NAJVEĆIH SVJETSKIH GENIJA
O Tesli je riječ

21

Sijka Pištolova
ODUSTAJANJE OD HE „BUK
BIJELA“, BILA JE VELIKA GREŠKA

sadržaj

U FOKUSU:
OTVORENE PONUDE ZA
PROJEKAT IZGRADNJE
BLOKA II TE "PLJEVLJA"

04

FOTO PRIČA:
REMONT TE "PLJEVLJA"

05

INTERVJU:
Luka Jovanović:
REMONT ZAVRŠEN, PROIZVODNI
PLAN DOSTIŽAN

06

AKTUELNOSTI:
HE „PERUĆICA“ - SANIRANA
DVA AGREGATA

07

AKTUELNOSTI:
DO 20 HILJADA EURA
ZA RADNO MJESTO

07

IZMEĐU DVA BROJA

10

AKTUELNOSTI:
ŠTETA VELIKA, ALI NEMA
POSLEDICA PO STABILNOST
BRANE

11

INTERVJU:
Jagoš Pupović:
GRADE PUNOM PAROM

12-13

DALEKOVOD:
ED PLJEVLJA: GODINA
VAŽNIH INVESTICIJA

14-15

STRUČNI OSVRT (I):
Jovan Pavićević:
PODSTICANJE PROIZVODNJE
ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ
OBNOVLJIVIH IZVORA

16-17

AKTUELNOSTI:
PREUZETNIČKA EKONOMIJA
RECEPT ZA RAZVOJ DRUŠTVA

18

OBJEKTIV

19-20

SA SVIH MERIDIJANA, IT SVIJET

26

POVODI:
PODIGNITE SVOJ GLAS,
A NE NIVO MORA

27

DRUŠTVO:
PRIČA O JELI KOJA JE POSTALA
KRALJICA (STORIA DI JELA
DIVENUTA REGINA)

28

35

EPCG I OVE GODINE UZ LAKE FEST

39

Petar Božović
PUBLIKU TREBA BRANITI OD
NEKULTURE

DRUŠTVO:

JOVANA I SARA NA EUROSONGU

29

DRUŠTVO / DOBROVOLJNI DAVAOCI:
KNJIGOM DO SRCA / BERANSKA
PODRUŽNICA OBILJEŽILA SVJETSKI DAN
DOBROVOLJNIH DAVALACA KRVI

30

SINDIKALNE AKTUELNOSTI:
MOGUĆNOST IZBORA
DONOSI KVALITET

31

SINDIKALNE AKTUELNOSTI:
DO OKTOBRA USKLADITI KOLEK-
TIVNI UGOVOR EPCG SA
OPŠTIM I GRANSKIM

32

SINDIKALNE AKTUELNOSTI:
PONUDA BOLJA OD PROŠLOGODIŠNJE

33

PUTOPIRNA REPORTAŽA:

SAVREMENA BAJKA
ETNO SELO „VUKOVIĆ“

34-35

SPORT I REKREACIJA:

Miloš Vulović:
ČELIČNOM VOLJOM DO TRONA

36-37

SPORT I REKREACIJA:

BRZOPOTEZNI TURNIR U NIKŠIČU

37

PREPORUKE ZA ČITANJE:

VRIJEME JE ZA ROMANE

40

NAGRADNA IGRA:

23. KOLO NAGRADNE IGRE ZA ZAPO-
SLENE „BUDI U TOKU, BUDI U IGRI“

42

SKANDINAVKA I MUDRE MISLI

43

ELEKTROPRIVREDA

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA

Srđan Kovačević

IZVRŠNI DIREKTOR

Stefano Pastori

DIREKCIJA ZA ODNOS

SA JAVNOŠĆU

IZVRŠNI RUKOVODILAC

Rajko Šebek
rajko.sebek@epcg.com

**RUKOVODILAC SEKTORA ZA
INTERNU KOMUNIKACIJU**

Mitar Vučković
mitar.vuckovic@epcg.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Miodrag Vuković
miodrag.vukovic@epcg.com

REDAKCIJA:

Olivera Vulanović
olivera.vulanovic@epcg.com
Biljana Mitrović
biljana.mitrovic@epcg.com
Marko Burić
marko.buric@epcg.com
Bojana Laković
bojana.lakovic@epcg.com

KOMPJUTERSKA OBRADA:

Irena Milačić

Adresa redakcije:

Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić
Tel/fax: 040/204-223
E - mail: list.epcg@epcg.com
Web site: www.epcg.com
Izdavač: Elektroprivreda
Crne Gore AD Nikšić
Tiraž: 1800
Štampa: DPC Podgorica

U FOKUSU

Otvorene ponude za projekat izgradnje Bloka II TE "Pljevlja"

Sa otvaranja ponuda

Sa predstavnicima kompanija koje su dostavile ponude razgovarao je i predsjednik Odbora direktora, Srđan Kovačević

www.epcg.com

Radna grupa za projekat izgradnje Drugog bloka TE "Pljevlja", shodno planu, otvorila je 29. maja u Upravnoj zgradi EPCG, pristigle ponude kompanija Škoda Praha, Powerchina Hubei Electric Power Survey & Design Institute i China Machinery Engineering Corporation (CMEC).

Na bazi dostavljenih uvodnih ekonomsko-tehničkih podataka ponude za gradnju drugog bloka TE imaju sljedeće karakteristike:

- Kompanija Škoda Praha ponudila je gradnju Bloka II snage 254 MW sa električnom efikasnošću od 39,5 odsto po cijeni od 356,7 miliona eura.

- Kompanija Design Institute i China Machinery Engineering Corporation (CMEC) u uvodnim dokumentima navodi da je spremna za gradnju Bloka II snage 250 MW sa efikasnošću od 39 odsto po cijeni od 278 miliona eura.

- Kompanija Powerchina Hubei Electric Power Survey u ponudi nudi gradnju Bloka II snage 250MW i efikasnosti od 39,2 odsto po cijeni od 277 miliona eura.

Sve tri kompanije koje su predale prijedlog nacрта ugovora i finalne ponude navode da su performanse projekta u skladu sa definisanim Idejnim projektom i da su spremne da obezbijede povoljna kreditna sredstva u visini od 85 odsto ukupno potrebnih, uz obaveznu tehničko-ekološku sanaciju postojećeg bloka. Potencijalni partneri navode da će novi blok odgovarati svim najzahtjevnijim uslovima savremene tehnologije (BAT), dobroj praksi evropskih zemalja i zaštite okoline prema svim direktivama EU. Radna grupa i Upravljački komitet za imlementaciju projekta Bloka II detaljno će, u narednom periodu, analizirati pristigle finansijsko-tehničke ponude na osnovu kojih će pripremiti biznis plan i opravdanost svakog projekta pojedinačno, nakon čega se očekuje izbor finalne ponude.

Podsjećamo da Plan razvoja predviđa da Blok II TE "Pljevlja" bude snage u opsegu 220-300MW, na lokaciji postojeće jedinice TE "Pljevlja" I, električne efikasnosti ne manje od 38 odsto. Izgradnjom Bloka II ostvario bi se strateški cilj u oblasti energije u Crnoj Gori – podržavanje elektroenergetske nezavisnosti države, poboljšanje

Slijedi analiza pristiglih ponuda

sigurnosti snabdijevanja potrošača, kao i poboljšanje stabilnosti i održivosti elektroenergetskog sistema Crne Gore, a naša država pozicionirala bi se kao izvoznik električne energije.

FOTO PRIČA

Remont TE "Pljevlja"

Marko Burić

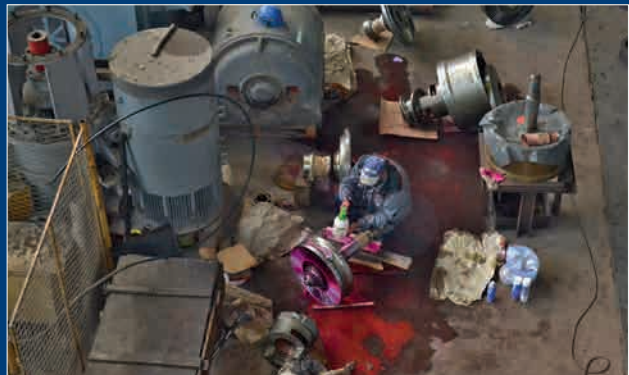
Detalj sa ovogodišnjeg generalnog remonta

Remont mlinova

Remont generatora

Remont hidraulične spojnice napojne pumpe

Remont oduzimne glave na kotlu

Iz drugog ugla: Remont oduzimne glave na kotlu

Pažnja se poklanja svakom detalju

Remont je trajao od 16. maja do 01. jula

INTERVJU

LUKA JOVANOVIĆ,
DIREKTOR TE „PLJEVLJA“

OSIM REDOVNIH RADOVA NA, GOTOVO, SVIM POSTROJENJIMA TERMOELEKTRANE, TOKOM OVOGODIŠNJEG GENERALNOG REMONTA REALIZOVAN I DIO RANIJE ZAPOČETOG INVESTICIONOG PROGRAMA. PROIZVODNJA OD POČETKA GODINE NA NIVOU PLANIRANE. ZAPOSLENI I TOKOM OVOGODIŠNJEG REMONTA POKAZALI UMIJEĆE, ODGOVORNOST, TIMSKI DUH I POŽRTVOVANOST, POSEBNO PRI IZVOĐENJU NAJKOMPLIKOVANIJIH POSLOVA.

Remont završen, proizvodni plan dostižan

Miodrag Vuković

Kako ste zadovoljni radom TE „Pljevlja“ i proizvodnim rezultatima od početka godine?

Do sredine maja i ulaska u godišnji remont, imali smo veoma stabilan rad svih postrojenja termoelektrane. O tome najbolje svjedoči podatak da smo, u martu, imali samo jedan zastoj u trajanju od 72 sata i to zbog problema na transportu pepela i šljake, odnosno začepljanja cjevovoda za transport otpada do deponije. U ovom periodu sistemu smo isporučili oko 589 GWh električne energije sa prosječnim stepenom iskorišćenja oko 32 odsto. Proizvedena količina energije u ovom periodu bila je na nivou plana zadatog od strane Direkcije za upravljanje energijom. Na osnovu ovoga, mogu reći da sam zadovoljan proizvodnim rezultatima u tekućoj godini.

Odradili ste generalni remont. Na šta ste ove godine obratili posebnu pažnju?

Nemogućnost pravovremenog obezbjeđenja potrebnih ugovora za usluge i nabavku neophodne opreme i rezervnih djelova, po proceduri javnih nabavki, odgodila je početak remontnih radova do sredine maja i produžila rokove za završetak remonta za dodatnih petnaestak dana. Ali, bitno je da su svi poslovi odrađeni kvalitetno. Podsjećam da smo, osim redovnih remontnih radova na, gotovo, svim postrojenjima termoelektrane, realizovali i dio investicionog programa započetog još prošle godine. Radi se, naime, o zamjeni i rekonstrukciji oduzmiha na kotlovskom postrojenju, kao i zamjeni dijela termo izolacije, takođe na ovom postrojenju. Odrađen je i online monitoring trafo postrojenja, kao i više drugih planom predviđenih poboljšanja u funkcionisanju opreme. Radove su većinom izveli

naši kadrovi, a siguran sam da će kvalitet odrađenog posla znatno poboljšati proizvodni proces u narednom periodu.

Da li je realno očekivati da predviđeni proizvodni plan za tekuću godinu bude ostvaren, pa i premašen?

Ako ne bude nekih nepredviđenih okolnosti i ako ne bude ograničenja u planu proizvodnje sa stanovišta vremena rada i snage postrojenja od strane Sektora za upravljanje energijom, realno je očekivati da TE „Pljevlja“ ostvari plan proizvodnje za ovu godinu, bez obzira što je remont trajao 15 dana duže od planiranog roka.

U javnosti se u posljednje vrijeme dosta govori o deponiji pepela i šljake na lokaciji Maljevac. Recite mi kakva je trenutna situacija po tom pitanju i da li i kada treba očekivati otvaranje nove deponije?

Postojeća deponija na Maljevcu trenutno se koristi i održava u okvirima postojećih tehnoloških i zakonskih okvira, sa stanjem minimalnog negativnog uticaja na okolinu. Na deponiji se izvode radovi u pravcu postizanja njene apsolutne stabilnosti i priprema za korišćenje u narednom periodu. Postojeća deponija je dostigla okvire iskorišćenja i neophodno je pravovremeno donijeti odluku o njenoj daljoj sudbini. Moramo realno sagledati stanje i stvoriti potrebne uslove za prelazak na novu lokaciju tj. otvaranje nove deponije. Deponovanje na aktuelnoj lokaciji moglo bi biti nastavljeno jedino uz neophodno proširenje kapaciteta deponije, kroz obezbjeđenje novih površina odnosno zapremina za odlaganje i to u njenoj neposrednoj blizini. To bi iziskivalo i izradu projekta za proširenje uz poštovanje propisa o zaštiti životne sredine.

Kako biste ocijenili saradnju sa lokalnom zajednicom i predstavnicima lokalne vlasti?

EPCG i sada kao i ranije nastoji da osjeti potrebu lokalne zajednice i reaguje u pravcu smanjenja negativnih ekoloških uticaja na okolinu, koji mogu nastati kao produkti našeg tehnološkog procesa. Pored toga značajno participiramo i u dijelu unaprijeđenja gradske komunalne infrastrukture. Kao dobar primjer naveo sanaciju gubitaka na cjevovodu za transport vode od Otilovića do TE, koja je, ovih dana, završena, a doprinijeće kvalitetnijem snabdijevanju vodom u gradu pod Golubinjom. Kada je odnos prema lokalnoj samoupravi u pitanju mogu reći da je na nivou iz prethodnog perioda.

Na kraju bih Vas zamolio da kao prvi čovjek termoelektrane pošaljete poruku zaposlenima u kolektivu koji broji 208 ljudi.

Kolektiv TE „Pljevlja“ čini skup poštenih, odgovornih i dobronamjernih ljudi, koji garantuju dobru i izvjesnu budućnost ne samo termoelektrane nego i grada Pljevlja kao crnogorske baze za termoelektrani potencijal. Zaposleni su i tokom ovogodišnjeg remonta pokazali umijeće, odgovornost, timski duh i požrtvovanost, posebno pri izvođenju najkomplikovanijih poslova. Poželio bih svim zaposlenima u našem kolektivu puno sreće i uspjeha u životu, kao i u daljem radu i obavljanju poslovnih zadataka. Moram reći da mi izuzetnu čast i zadovoljstvo pričinjava to što sam dio ovog kolektiva i što imam priliku da saradujem sa izuzetnim ljudima kakvi su zaposleni u TE „Pljevlja“.

AKTUELNOSTI

► HE „PERUĆICA“

SANIRANA dva agregata

Miodrag Vuković

U proteklih mjesec dana radnici Službe za mašinske radove HE „Perućica“ odradili su obimne i veoma zahtjevne sanacije na dva agregata naše najstarije velike elektrane.

- Na agregatu broj 5, urađena je demontaža starih i postavljanje novih turbinskih radnih kola, u cilju poboljšanja turbinske efikasnosti i većih proizvodnih efekata. Nova

turbinska radna kola su izrađena na bazi savremenih i modifikovanih konstruktivnih rješenja, sa većim brojem lopatica u odnosu na postojeća, a nabavljena su od proizvođača firme VOITH HYDRO iz Austrije, kaže šef Službe za mašinske radove HE „Perućica“, dipl.maš.ing **Dragomir Blagojević**.

Planirano je da se sredinom jula izvrši neophodno ispitivanje turbinske efikasnosti, kako je to protokolom o ispitivanju i predviđeno. Demontaža i postavljanje novih turbinskih radnih kola uspješno je završena sopstvenim snagama od strane radnika i inženjera Službe za mašinske poslove u predviđenom roku.

- Na agregatu 3 izvršena je, nakon sprovedene pripreme, demontaža pratećih sklopova turbine i mlaznice (igle) i obavljena

zamjena oštećenih djelova na njoj. Ovi poslovi, koji u praksi nijesu tako česti, ranije su relizovani uz učešće specijalizovanih ekipa proizvođača mlaznice, upravo zbog specifičnosti poslova koji iziskuju posebna znanja i iskustva.

Ovog puta radove su izvodili isključivo zaposleni iz Službe za mašinske radove, pod nadzorom glavnih inženjera **Dragana Uroševića** i **Save Mijuškovića**, uz poštovanje pratećih normi i standarda.

- Ovo pokazuje da oslonac na sopstveni kadar čini bitnu i neophodnu pretpostavku za ostvarivanje uspješnog održavanja u funkciji dostizanja adekvatne pogonske spremnosti proizvodne opreme elektrane u narednom periodu, zaključuje Blagojević.

► NA SNAZI NOVA ODLUKA O USLOVIMA ZA SPORAZUMNI PRESTANAK RADNOG ODNOSA UZ ISPLATU OTPREMINE

DO 20 HILJADA EURA za radno mjesto

ZAHTJEV ZA SPORAZUMNI PRESTANAK RADNOG ODNOSA UZ ISPLATU OTPREMINE MOŽE SE PODNIJETI NAJKASNIJE DO 10.OKTOBRA. ZA SPROVOĐENJE ODLUKE ODGOVORNA JE GLAVNA DIREKCIJA ZA LJUDSKE RESURSE. ZAPOSLENI SA STATUSOM INVALIDA IMAJU MOGUĆNOST DA SE, UKOLIKO PROCIJENE DA JE TO ZA NJIH POVOLJNIJA OPCIJA, OPREDIJELE ZA 24 PROSJEČNE NETO ZARADE NA NIVOU EPCG, OSTVARENE U POSLJEDNJIH ŠEST MJESECI U ODNOSU NA DAN STUPANJA ODLUKE NA SNAGU.

Mitar Vučković

Nova Odluka, koja važi od 24.juna ove godine, predviđa gotovo iste uslove kao i prethodne dvije. Zaposleni sporazumno može napustiti kompaniju, samo ako na dan donošenja odluke nije stariji od 64 godine, a nema manje od deceniju radnog staža u EPCG na neodređeno vrijeme. Pored saglasnosti izvršnog rukovodioca FC/OC kojoj zaposleni organizaciono pripada, uslov je i to da se protiv njega ne vodi disciplinski odnosno sudski postupak koji proističe iz povrede radnog zakonodavstva te da nema nikakvih materijalnih obaveza prema Elektroprivredi. Zaposleni koji ispunjava pomenute uslove, a želi da

sporazumno napusti kompaniju, zahtjev Glavnoj Direkciji za ljudske resurse i opšte poslove može podnijeti najkasnije do 10. oktobra 2014.godine.

Oni koji se odluče na taj korak mogu računati na otpremninu u visini od 24 svoje prosječne neto zarade, ostvarene u po-

sljednjih šest mjeseci u odnosu na dan donošenja Odluke, s tim da otpremnina ne može biti veća od 20 hiljada eura, ali ni manja od 13 hiljada. Zaposleni koji imaju status invalida, ukoliko procijene da je to za njih povoljnija opcija, u mogućnosti su da se opredijele za otpremninu u visini 24 prosječne neto zarade ostvarene na nivou EPCG, šest mjeseci uoči stupanja na snagu Odluke.

I ovoga puta, predviđeno je da zaposlenom koji potpiše sporazum, radni odnos u EPCG, kao i sva njegova potraživanja iz rada i po osnovu rada, prestaju danom uplate sredstava.

AKTUELNOSTI

U EPCG ORGANIZOVANI TRENINZI ZA MENADŽERE

PRIORITET ULAGANJE u profesionalni razvoj

Bojana Laković

Glavna direkcija za ljudske resurse i opšte poslove organizovala je, u dva navrata početkom juna, dvodnevnu radionicu „Liderstvo i menadžment“ za menadžere. Oko 40 učesnika upoznalo se sa načinima kako motivisati i inspirisati zaposlene, trenirati ih i pozitivno uticati na njihov profesionalni razvoj. U centru pažnje bili su i načini rješavanja konflikata i problema, zatim delegiranje zadataka kao i organizacija vremena. Obuku je vodio psiholog i komunikolog, Radoje Cerović, iz podgoričke kompanije CS Consulting.

Koordinator glavnog direktora za ljudske resurse i opšte poslove, **Olga Radović**, ističe da svaki odgovorni poslodavac kroz treninge i razne vidove obuka ulaže u profesionalni razvoj svojih zaposlenih. Radović je objasnila da strategija ljudskih resursa podrazumijeva obavezu da se aktivno analizira stanje u kompaniji sa stanovišta, kako procesa rada, tako i potreba pojedinih djelova organizacije u cilju zajedničkog definisanja i sprovođenja planova za obuke i razvoj.

„U Elektroprivredi već postoji plan obuka koji je usvojen ali, po mom viđenju, nedostaje proaktivnosti, kako bi sredstva koja su za to opredijeljena bila zaista i upotrijebljena. Očekujem da ćemo, u saradnji sa rukovodiocima, prepoznati zajednički interes i sistemski raditi na razvoju zaposlenih u pogledu kako stručnog usavršavanja, tako i nekih specifičnih (soft) vještina“, istakla je Radović.

Prema njenim riječima, plan su počeli da realizuju na način što se krenulo od rukovodećeg kadra, a cilj je da na bazi evalu-

Olga Radović, Koordinator glavnog direktora za ljudske resurse i opšte poslove

acije ove radionice, dobijemo preporuke vezano za dalje korake kada su u pitanju lideri.

„Tendencija je da pokrijemo sve nivoe organizacije za koje procijenimo da bi mogle biti predmet ovakvih ili sličnih obuka“, otkrila je Radović.

Ona je naglasila da su održana dva uspješ-

na ciklusa interaktivne obuke, u kojima su izučavani segmenti liderstva i menadžerstva sa radionicama na kojima su rukovodioci aktivno učestvovali. Takođe, oni su imali pozitivne utiske i neke konkretne prijedloge za dalje. Radović je kazala da su planom rada za ovu godinu obuhvaćene obuke za „soft vještine“, poput vještina dobre komunikacije, asertivne komunikacije, upravljanje vremenom, upravljanje

promjenama, upravljanje rizicima, postavljanja ciljeva i praćenja radne uspješnosti i slično.

„Da ne bi zvučali pretjerano ambiciozno, jedan dobar dio ovih vještina ćemo prioritetizovati zajedno sa kolegama rukovodiocima shodno planu rada“, kazala je ona.

Pored ovog segmenta razvoja zaposlenih, kako ističe Radović, ne smije se zaboraviti veoma važan aspekt koji se tiče stručnog usavršavanja. I u pogledu ovog dijela, ona smatra da postoji prostor za proaktivniji pristup. Tim povodom, razgovarali su sa direktorima elektrana, a u planu je da se to učini i sa ostalim djelovima društva, u cilju definisanja planova koji će obuhvatiti sva stručna odnosno ekspertska usavršavanja.

„Razvoj zaposlenih treba da predstavlja konkurentsku prednost poslodavca, a mi u Elektroprivredi Crne Gore imamo za to sve predušlove. Uz malo više volje i napora, vjerujem da ćemo sprovođenjem ovog plana postići i viši stepen motivacije zaposlenih i steći njihovo dodatno povjerenje u nas kao poslodavca“, zaključila je Radović.

Psiholog i stručnjak za komunikacije, **Radoje Cerović**, kazao je da je obuka odlično prošla te da je postojao zogroman nivo interesovanja i strašno je puno pitanja izašlo

i konstruktivnih dijaloga, ali i to da se radi o početnom koraku, s obzirom da je ova tematika prvi put pokrenuta u EPCG.

„Važno je da se kroz ovaj početni korak vidi cilj, koji je zacrtan u menadžmentu i u ljudskim resursima kompanije. Bio bih veoma srećan da se iz ovoga izrodi jedan broj konkretnih inicijativa, ali i da se na ovom putu nastavi, jer je potrebno dati alate, primjere, prenijeti iskustva i kontakte sa materijom, pošto je menadžment i leadership po svojoj prirodi nauka, ali istovremeno i umjetnost. Možemo da idemo brže ili sporije ali tim putem moramo ići“, objasnio je Cerović. Ipak, kako je kazao, sve zavisi od ljudi koji su centralni faktor razvoja svake organizacije uključujući i EPCG.

Specijalista za planiranje i obuku kadrova, **Bego Begu**, kazao je da je uspješnost obuke procijenjena putem evaluacionih upitnika, gdje su učesnici imali priliku da daju ocjene od 1-5, ali i da odgovore na pitanja o sadržaju obuke i procesu, kao i da daju predloge za ubuduće. „Učesnici su bili veoma zadovoljni obukom i ocijenili su je ocjenom vrlo dobar (4,34). Kada je riječ o dijelu obuke koji je najviše koristio, učesnici su naveli komunikaciju i motivaciju zajedno s praktičnim primjerima koji su pratili teoriju“, otkrio je Begu dodajući da su učesnici predložili više sličnih događaja

u budućnosti, sa raznim temama.

Luka Jovanović, direktor TE „Pljevlja“, smatra da su obuke bile korisne, izuzetno pozitivne i dobre za onoga ko hoće da se usavršava. Jovanović smatra da treba početi sa mladim ljudima i napraviti seriju ovakvih radionica, tokom više godina.

Ilija Perošević, rukovodilac Sektora za IT infrastrukturu, smatra da su radionice bile korisne i da sigurno mogu biti od pomoći u radu.

„Zadovoljan sam obukom. Teme su bile interesantne, a pogotovo način na koji nam ih je predavač predstavio, sa ogromnim brojem primjera iz prakse. Evidentno je veliko iskustvo koje je htio da nam prenese kroz te teme“, istakao je Perošević.

Prilikom prisustvovanja radionicama došla je i **Marija Lopičić**, koja je trenutno na stručnom osposobljavanju u Direkciji za ljudske resurse i opšte poslove.

„Smatram da će ove radionice pomoći ne samo meni, kojoj je u suštini ovo uža struka, već i rukovodiocima da bolje nauče da komuniciraju, da ovladaju asertivnom komunikacijom, kao i da poboljšaju međuljudske odnose u sredini u kojoj rade“, zaključila je Lopičićeva.

IZMEĐU DVA BROJA

Marko Burić

▶▶▶ Održan prvi sastanak Projektnog tima Intraneta

Na prvom sastranku Projektnog tima projekta „Intranet“ raspravljalo se o dizajnu i tehničkim rješenjima internog web portala, kao i o procedurama za pristup i objavljivanje sadržaja na Intranetu.

Donesena je odluka da se dizajn Intraneta u potpunosti odradi u okviru postojećih kadrovskih i tehničkih resursa u Direkciji za ICT, što će u mnogome skratiti rok realizacije sa jedne i biće afirmativno za mlade

stručnjake iz EPCG, sa druge strane. Projektni tim se posebno posvetio procedurama i postupcima prilikom pristupanja podacima na Intranetu. Zaključeno je da se mora voditi računa o relevantnim zakonima iz oblasti zaštite ličnih podataka.

▶▶▶ Potrošnja u maju manja četiri i po odsto

Domaćinstva su u maju 2014. godine potrošila 87.147.464 kWh električne energije, što je 4,5 odsto manje u odnosu na prošlomjesečnu potrošnju. Prosječan majski račun za električnu energiju za domaćinstva (ukoliko se izuzmu neočitanja mjerna mjesta u objektima koji nisu stalno nastanjeni) je četiri odsto manji u odnosu na aprilski i iznosi 31,65 eura, što je na istom nivou u odnosu na pro-

sječan račun iz maja 2013. godine. Domaćinstva na Žablaku i u Mojkovcu bilježe najnižu prosječnu potrošnju od 23 eura, dok je najveća prosječna potrošnja u iznosu od 37 eura prethodnog mjeseca očitana u Ulcinju. Svega oko 1,8 odsto potrošača iz kategorije domaćinstva, koji su trošili znatno više od prosjeka, odnosno preko 1000 kWh, dobilo je račune u iznosu od preko 100 eura.

▶▶▶ SPOR SA OPŠTINOM PLJEVLJA: Sud da odluči međupresudom

Ročište u sporu koji je Opština Pljevlja pokrenula protiv EPCG i države Crne Gore, koja je većinski vlasnik u toj kompaniji, odgođeno je za 11. jul. Zastupnici EPCG, **Zoran Knežević** i **Miloš Komnenić**, predložili su da sud radi ekonomičnosti postupka donese međupresudu.

Opština Pljevlja potražuje od EPCG i države 15 miliona eura na ime naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta, kao i naknade za materijalnu štetu zbog neplaćanja naknade. Opština tužbom traži i odštetu zbog, kako tvrde, prekoračenj a uslova koji

su propisani za odlaganje otpada iz Termoelektrane u Pljevljima. Komnenić je osporio da se radilo o nelegalnoj gradnji i istakao da je prigovor zastario. Knežević se pozvao na odobrenje za gradnju tog objekta iz 1981. godine, koji se odnosi na sve četiri stepenice zapunjenja na deponiji, pa „tužena strana nije obavezna da pribavlja posebna odobrenja za sanaciju i stabilizaciju brane“.

Knežević je dodao da je EPCG od Rudnika uglja kupila zemljište na lokaciji Šumanovo za deponiju, pa bi se u tom slučaju deponija na Maljevcu sanirala i kultivisala.

▶▶▶ KOLAŠIN: Radovi na 10 kV dalekovodima

Ekipa Elektrodistribucije Kolašin zamijenile su na dalekovodu 10 kV „Skrbuša“ oko 30 betonskih, kao i oko 30 drvenih stubova. Takođe, na istom dalekovodu zamijenjeno je oko 2000 kg provodnika.

Iz te distribucije najavljeno je da će nastaviti sa radom na 10 kV dalekovodima, kao i na

poboljšanju infrastrukture niskonaponske mreže.

Važan dio posla predstavlja i izmještanje mjernih mjesta, što će, kako ističu u ED Kolašin, doprinijeti smanjenu gubitaka i boljoj kontroli potrošnje.

AKTUELNOSTI

URAGANSKI VJETAR ISČUPAO TOPOLE KOD JEZERA KRUPAC

Šteta velika, ALI NEMA POSLJEDICA PO STABILNOST BRANE

Mitar V./Marko B.

Nikšić, 27. jul - Poluvjekovna stabla topola u sigurnosnom pojasu brane jezera Krupac nijesu izdržala nalete uraganskog vjetra u nevremenu kakvo samo pamte najstariji žitelji Kočana. Iako je iz korijena iščupano i polomljeno više od polovine stabala, zbog čega je pristupni put zatvaračnice bio nekoliko sati blokiran, nije ugrožena stabilnost akumulacionog sistema HE „Perućica“, ali je prema prvim procjena, šteta na dalekovodnoj mreži u tom dijelu Nikšića, znatna.

Direktor ED Nikšić, **Vladimir Kaluđerović**, kazao je da je u Kočanima u nevremenu stradalo devet dalekovodnih stubova, od čega pet betonskih, kao i više od pola kilometra napojnog kabla. Istovremeno, oštećen je i 10 kV metalno-rešetkasti dalekovodni stub u Mokroj Njivi, zbog čije zamjene potrošači od Dukla do Brezovika više sati nijesu imali električnu energiju. Kaluđerović je istakao da će se prave razmjere štete znati kada bude omogućen pristup oštećenim objektima.

- Potrudimo se da u najkraćem mogućem roku saniramo oštećene stubove i kabl i omogućimo građanima stabilno napajanje. Međutim, radove možemo početi tek nakon sanacije terena - naveo je Kaluđerović.

U razgovoru sa mještanima, koji su bili svjedoci velikog nevremena, saznali smo da se sve odigralo jako brzo, praktično u roku od pet minuta. Vlasnik kuće, koja je najbliža topolama, **Dušan Lazarević**, prenio nam je utiske kako je sve izgledalo.

- Počela je grmljavina negdje oko jedan sat poslije ponoći, sa južne strane i kre-

nula je put sjevera. Kada se počelo rušiti ja sam izašao, mislio sam da je zemljotres i da će sve uništiti, sve se desilo u trenu. Snažan vjetar rušio je topole koje su kida- le dalekovodnu žicu. Bilo je kao u horor filmu. Udar je trajao pet minuta, mogu samo da se zahvalim Bogu što mi uraganski vjetar nije srušio kuću - kazao je Lazarević.

Stariji mještani, koje smo zatekli na mjestu događaja, kazali su nam kako je slično nevrijeme zahvatilo područje kod Krupca 60-ih godina prošlog vijeka, kada nije bilo topola. Tada je pričinjena velika materijalna šteta, jer je veliki broj kuća ostao bez krova. Sada su, tvrde, topole amortizovale uraganske udare vjetra i na taj način spasi- le naselje većih šteta.

Šef Službe za građevinske i geološke radove HE „Perućica“, **Marko Osmajić**, podsjetio je da su topole na tom potezu zasade- ne radi prirodnog isušivanja terena, kao i vizuelnog uklapanja brane u prirodni ambijent formiranjem park šume.

Osmajić je istakao da su urušena stabla ugrozila funkcionisanje drenažnog kanala kojima se vrši odvođenje drenažnih i filtracionih voda sa površina nizvodno od brane, ali da stabilnost objekta brane nije dovedena u pitanje.

Nevrijeme je pričinilo znatnu materijalnu štetu i na objektima i infrastrukturi u Plužinama, Žabljaku i Podgorici, a narednih dana ekipe EPCG u saradnji sa nadležnim lokalnim službama saniraće teren uz krupačku branu, gdje će se od 25. do 27. jula održati muzički festival Lake fest.

Posljedice uraganskog vjetra

Nije izdržao ni betonski stub

Kao u horor filmu: Dušan Lazarević

Sanacija posljedica nevremena

Elektrodistribucija Nikšić uspjela je u međuvremenu da sanira veći dio posljedica nevremena. Kupci, koji su bili bez napajanja zbog oštećenja mreže, dobili su električnu energiju u nedjelju, 29. juna.

Kako nam je saopštio direktor ED Nikšić, Vladimir Kaluđerović, ostao je samo jedan dio u topolama, gdje treba zamijeniti pet stubova. Ipak, to ne utiče na snabdijevanje energijom kupaca koji se napajaju sa tog dalekovoda, a kada teren bude u potpunosti raščišćen saniraće se i taj dio mreže.

INTERVJU

JAGOŠ PUPOVIĆ,
DIREKTOR ED PODGORICA

GRADE „punom parom“

U IZGRADNJU NOVIH I REKONSTRUKCIJU POSTOJEĆIH TRAFOSTANICA, DISTRIBUTIVNE I NISKONAPONSKE MREŽE NA PODRUČJU GLAVNOG GRADA I DANILOVGRADA OVE GODINE BIĆE ULOŽENO VIŠE OD 900 HILJADA EURA, NAJAVLJUJE JAGOŠ PUPOVIĆ, DIREKTOR NAŠE NAJVEĆE ELEKTRODISTRIBUCIJE. PUPOVIĆ ISTIČE I TO DA JE PROJEKAT UGRADNJE NOVIH MULTIFUNKCIONALNIH BROJILA NAPRAVIO OGROMAN NAPREDAK NA POLJU SMANJENJA KOMERCIJALNIH GUBITAKA.

Biljana Mitrović

Kako biste, ukratko, ocijenili stanje u kojem se trenutno nalazi elektrodistributivni sistem u Podgorici i šta je, po Vašem mišljenju, potrebno uraditi da bi isporuka energije kupcima bila još kvalitetnija?

Elektrodistribucija Podgorica je proteklih godina u kontinuitetu ulagala znatna finansijska sredstva u distributivnu mrežu i objekte, pa je značajno poboljšana i sigurnost i kvalitet snabdijevanja svih naših potrošača. To nam daje za pravo da konstatujemo da je stanje distributivne mreže, u ovom trenutku, u podgoričkom konzumu na zadovoljavajućem nivou i da se i te kako osjećaju benefiti od puštanja u rad TS „Podgorica 5“ i TS „Danilovgrad“, kao i od rekonstrukcije 10 kV postrojenja u trafostanicama „Podgorica 4“ i „Podgorica 3“ i remonta, odnosno zamjene opreme u ostalim trafostanicama 35/10 kV. Osim navedenog, izgrađen je i veliki broj novih trafostanica 10/0.4 kV te rekonstruisane brojne niskonaponske mreže u svim djelovima konzuma. S obzirom da je osnovni zadatak da kroz nove projekte distributivnu mrežu i objekte stalno podižemo na viši nivo trenutno smo posvećeni realizaciji nekoliko važnih projekata. Radi se o projektovanju i postavljanju dva kablovska voda od TS 220/110/35 kV „Podgorica „ do TS 35/10

kV „Centar“, kao i zamjeni 35 kV postrojenja u TS „Tuzi“ i pripremi rekonstrukcije TS 35/10 kV „Barutana“.

U toku su i radovi na uklapanju nove TS 35/10/0.4 kV „Vranjina“, da bi kupci na području Vranjine dobili pouzdano napajanje iz dva pravca. Planirano je da se u sklopu tog projekta postavi 10 kV kablovski vod i da se uvede u pogon novoizgrađena TS 10/0.4 kV u Vranjini, da bi se van funkcije stavila postojeća dotrajala trafostanica 35/0.4 kV „Kula Vranjina“.

Koliko ste planirali da, ove godine, uložite u distributivnu mrežu i elektroenergetske objekte u Podgorici sa poslovnica i koje su to aktivnosti obilježile prvu polovinu godine?

Ovogodišnjim investicionim planom za razvoj sekundarne distributivne mreže za koju je zadužena Elektrodistribucija Podgorica, predviđena su sredstva u iznosu od preko 900 hiljada eura. Nešto oko 110 hiljada uložice se u izgradnju i rekonstrukciju nekoliko trafostanica 10/0,4kV i izgradnju 10 kilovoltnog kabla od TS „PG 5“ do MBTS „Lamelirana gradnja“ na teritoriji Podgorice. Na projekte u danilovgradskoj opštini „otići će“ će preko 400 hiljada eura.

Planirana izgradnja stubnih TS 10/0,4kV „Frijeska glavica“, „Stadion“, „Zagreda II“, „Mosori“ „Šabov krug“, „Radovče 3“ potvrda su praćenja potreba kupaca na tom prostoru, a tu je i izgradnja i rekonstrukcija niskonaponskih vodova na više lokacija.

Područje Zete i Tuzi dobiće ove godine osam stubnih trafostanica i tri distributivne TS, pet niskonaponskih nadzemnih vodova iz pet stubnih TS, kao i dva 10kV kabla u vrijednosti od blizu 400 hiljada eura.

Neki od navedenih objekata već su završeni, ostali su u fazi izgradnje ili je u toku priprema tenderske dokumentacije. Stoga će naredni period biti u znaku nastavka započetih poslova.

Pored toga, ove godine je pušteno u pogon i nekoliko ranije započetih objekata. Naime, „proradio“ je rekonstruisani dio DV 10kV „Podgorica“ iz TS 35/10kV „Podanje“ na kojem su ugrađeni reklozeri koji monterima olakšavaju manipulacije i izvođenje radova na mreži. U funkciji su i NDTs 10/0,4kV „Lalevići“ i MBTS 10/0.4kV „Karabuško polje III“.

Isto tako, mimo investicionog plana, na teritoriji Podgorice su završene NDTs 10/0,4

Zadovoljan rezultatima: Jagoš Pupović

„Autokamp“ i „Zagorič 2“ (iz sredstava kredita Vlade Francuske) i rekonstruisana MBTS 10/0,4kV^{****}„Zagorič 7“,u skladu sa ugovorom o međusobnim pravima i obavezama i prenosu u osnovna sredstva.

Pored završetka započetih i realizacije planiranih projekata za ovu godinu, jedan od najvažnijih zadataka za ED Podgorica, a svakako i za FC Distribucija, je nastavak projekta daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom. Izmještanje mjernih mjesta iz objekata i ugradnja novih brojila znatno smanjuju probleme, u vezi sa očitavanjem potrošnje, dostupnost mjernih mjesta, neovlašćenu potrošnju i slično.

Ova investicija, Elektroprivredi, uz realizaciju planiranih projekata, bez dileme, donijeće brojne benefite distributivnoj djelatnosti.

Koliko „divlja“ gradnja na području Glavnog grada i Danilovgrada utiče na kvalitet distribucije električne energije i šta preduzimate kako biste ublažili negativne efekte te pojave?

Problem tzv. „divlje gradnje“ već decenijama opterećuje rad FC Distribucija. Izuzetno je teško, uz sve poslove koji se obavljaju u ED Podgorica, pratiti nekontrolisanu nelegalnu gradnju na cijelom području koje je

u nadležnosti ove elektrodistribucije (Podgorica, Danilovgrad, Golubovci i Tuzi).

U pitanju su na desetine hiljada takvih objekata čiji se uticaj na operatora distributivnog sistema ogleda u neplaniranom opterećivanju distributivne mreže. Objekti se priključuju ilegalno, pa nekontrolisano raste opterećenje postojećih kapaciteta koji nijesu projektovani za te potrošače. Za elektrodistributere zaista je veliki dodatni posao otkrivanje i isključivanje sa mreže nelegalno priključenih objekata, a zatim obračun neovlašćeno preuzete električne energije i slično. Moram reći da je, nažalost, jedina „inspekcija“ koja se bavi nelegalnom gradnjom, locirana u EPCG. Naše ekipe, gotovo, svakodnevno otkrivaju nelegalne objekte i primjenjuju odgovarajuće procedure, tj. isključuju ih sa mreže. No, oni se često samopriključuju, pa jedne iste objekte isključujemo i po nekoliko puta.

Trajno rješenje ovog problema vidim u razradi detaljnih urbanističkih planova i regulisanju statusa objekata koji su nelegalno izgrađeni. Na taj način bi, kroz planska dokumenta, bila obrađena i infrastruktura koja se odnosi na distributivnu mrežu, nakon čega bi u planovima investicija predviđeli izgradnju novih trafostanica na ovim područjima.

Iako su posljednjih godina postignuti značajni rezultati, smanjenje gubitaka električne energije na distributivnoj mreži, ipak, i dalje je jedan od ozbiljnih izazova, ne samo u Podgorici nego na prostoru cijele države. Kako se borite protiv nelegalne potrošnje, narodski rečeno krađe električne energije?

Gubici u distributivnoj mreži su „najbolnija“ tačka uglavnom svih elektrodistribucija u Crnoj Gori, pa ni ED Podgorica nije izuzetak. Borba sa gubicima je, takoreći neprestana. Ugradnja kontrolnih mjerenja u trafostanicama omogućila nam je da lociramo gubitke, da bi krenuli u ciljane kontrole potrošača, izmještanje mjernih mjesta i zamjenu brojila. Projekat AMM je u svakom pogledu napravio ogroman napredak u ovom poslu. Pored ugradnje novih brojila, definitivno se moraju nastaviti aktivnosti na izmještanju mjernih mjesta potrošača, da bi sva brojila bila dostupna za očitavanje i da bi se smanjila mogućnost neovlašćene potrošnje električne energije. Sve to angažuje veoma mnogo ljudi i vremena, ali te aktivnosti su konstantan prioritet, kada je u pitanju djelovanje elektrodistribucije, jer je svaka spriječena krađa čist dobitak.

Nastaviće se...

DALEKOVOD

ED PLJEVLJA

Godina važnih investicija

U ELEKTRODISTRIBUCIJI PLJEVLJA DO KRAJA GODINE PREDSTOJI ZNAČAJAN I INTEZIVAN INVESTICIONI PERIOD, VRIJEDAN BLIZU 400 HILJADA EURA, U CILJU STVARANJA USLOVA ZA SIGURNIJE I POUZDANIJE NAPAJANJE POTROŠAČA KAKO U GRADSKOM TAKO I NA SEOSKOM PODRUČJU.

Marko Burić

Novoimenovani direktor ED Pljevlja, **Igor Golubović**, istakao je kako će uz već postojeće poslove na tekućem održavanju (u prethodnih godinu dana zamijenjeno je oko 1000 stubova, oko 7 km kabela, a prosječno je oko 50 km rastinja ispod dalekovoda) investicije značajno doprinijeti sigurnijem, pouzdanijem napajanju potrošača, ali i značajno boljoj kontroli potrošnje. Da su očekivanja realna govori i činjenica da je EE bilans FC Distribucije u nadležnosti ED Pljevlja, zbog smanjenja gubitaka u prva četiri mjeseca ove godine u odnosu na prošlu bolji oko 17 odsto.

će značajno doprinijeti kvalitetnijem i pouzdanijem snabdijevanju više od 500 domaćinstava u ova dva naselja. Predviđena je i izgradnja i rekonstrukcija NN mreža u naseljima Balibegovo brdo i Potrilica kao i izmještanje trase DV 10 kV „Guke – Bogiševac“. Takođe, u planu je izgradnja priključnog 35 kV na TS 35/10 kV „Odžak“ u dužini od 800 metara kojim će se obezbijediti pouzdana i sigurna distribucija električne energije za seoska područja koja gravitiraju u potezu od Odžaka, preko Kosanice, Đurđevića Tare do Krupica i Ograđenice, kazao je Golubović.

Pljevlja do kraja sljedeće godine imaće preko 11700 AMM što će obezbijediti značajno bolju kontrolu potrošnje.

Da radnici u Službi za održavanje naporno rade na terenu uvjerila se i ekipa lista „Elektroprivreda“. Oko 35 km od centra Pljevalja zatekli smo radnu ekipu, koja je vršila rekonstrukciju NN mreže Breza. **Saša Čavić**, elektromonter, kazao nam je da u ovom periodu imaju dosta posla i da zna da bude naporno, s obzirom na to da je mreža u Pljevljima dosta razučena, a ima i nepristupačnog terena.

Direktor Igor Golubović (prvi s desna) i tehnički direktor Veselin Živković (treći s desna) sa radnicima na terenu

- Investicionim planom za ovu godinu predviđena je izgradnja dvije trafostanice TS 10/0,4 u naselju Guke i Bogiševac, što

U ED Pljevlja očekuju da pozitivno na rezultate utiče i nastavak projekta ugradnje AMM brojlara. Područje u nadležnosti ED

Saša Čavić (lijevo) pomaže kolegi Pejoviću, koji se popeo na stub

- U ovom periodu najviše smo posvećeni rekonstrukciji mreže, kako dalekovoda tako i niskonaponske mreže. Može se reći da se polako spremamo za zimski period. Jako je važno što smo svi složni i što

hvaljujući čemu će naponske prilike biti znatno kvalitetnije. Predsjednik MZ Vruvlja, **Vojo Bujišić**, koji je praktično stalno uz elektromontere još od početka rekonstrukcije mreže u tom seoskom području,

bile dosta slabije, a sada je već sve na najvećem nivou, kao da smo u Mratinju, kako kažu ljudi. Ja sam tu od početka sa ekipom, uvijek nam izlaze u susret i zaista sam im ja, ali i svi mještani ovoga sela mnogo zahvalni, kazao je Bujišić.

Mještаниn Vojo Bujišić (prvi s desna) sa radnicima: Jovan Dragičević, Njegoš Jakovljević, Saša Čavić, Predrag Topalović, Slaven Pejović, Zoran Cupara (s lijeva na desno)

funkcionišemo kao prava ekipa. Timskim radom postizemo dobre rezultate, navodi Čavić.

Zajedno sa elektromonterima iz Pljevalja bili su i mještani, koji su pomno pratili postavljanje novih betonskih stubova, za-

vjeruje da po završetku radova „neće biti bolje mreže u opštini Pljevlja“.

- Mreža će u odnosu na prethodni period biti znatno kvalitetnija. To smo mi mještani najbolje osjetili, kada je počela rekonstrukcija. Prije toga naponske prilike su

Vojov dom je nezaobilazna stanica za ekipe Elektrodistribucije nakon što se posao obavi. Tako smo i mi bili gosti u domaćinskoj kući, gdje smo se uvjerali da Vojo itekako brine o svojoj mjesnoj zajednici, pošto je sa tehničkim direktorom ED Pljevlja, **Veselinom Živkovićem**, dogovorio zamjenu dotrajalog stuba blizu kuće jednog od mještana sela Vruvlja. Živković nam je potvrdio da se trude da izađu u susret svim zahtjevima građana i da ekipe često ostaju i preko radnog vremena, ali da je svima najvažnije da kupci ne trpe te da je napajanje stabilno i kvalitetno.

Pored ulaganja u mrežu, dobrih rezultata nema bez ulaganja u zaposlene, kako tvrdi direktor Golubović.

- Naravno, da bi išli u korak sa ulaganjem u distributivnu mrežu i objekte kao i kontrolu potrošnje uz obezbjeđivanje sigurnog i pouzdanog napajanja neophodno je ulaganje u zaposlene, njihovo stručno osposobljavanje, ali i stvaranje uslova za podmlađivanje stručnog kadra što i očekujemo u narednom periodu, dodao je Golubović.

Igor Golubović, novi direktor ED Pljevlja

Igor Golubović, diplomirani inženjer mašinstva, imenovan je u martu za direktora Elektrodistribucije Pljevlja. On je na toj poziciji zamijenio **Branka Tomića**.

Golubović je rođen u Pljevljima, gdje je završio osnovnu i srednju školu, dok je diplomirao na Mašinskom fakultetu u Podgorici 1998. Trenutno je student postdiplomskih studija MBA for executives, London School of Commerce, Cardiff University of Wales. Prvo radno iskustvo stekao je u Rudniku uglja A.D. Pljevlja, gdje je od 1998. do 1999. godine bio inženjer - pripravnik, nakon čega je tri godine radio kao glavni inženjer za mašinsku opremu. Od 2002. do 2006. godine kao menadžer programskog operativnog centra radio je u CHF International, kompaniji čije je sjedište u Vašingtonu. U istoj kompaniji od septembra do decembra 2005. godine radio je kao specijalista za mobilizaciju zajednica u predstavništvu

u Azerbejdžanu. Od juna do oktobra 2006. godine bio je direktor za ekonomski razvoj u FORS Montenegro - Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore, nakon čega je pet godina obavljao poslove menadžera Opšti-

Igor Golubović

ne Pljevlja. U tom periodu bio je projekt menadžer za realizaciju najznačajnijih višegodišnjih kapitalnih projekata u Pljevljima. Pomoćnik ministra za ruralni razvoj i plaćanje bio je u periodu od marta 2011.

do maja 2013. godine, a potom je radio u predstavništvu firme Mott MC Donald iz Engleske kao zamjenik projekt lidera za projekat „Sistem daljinskog grijanja Kolašina na biomasu u sistemu kogeneracije“.

Takođe, pohađao je brojne specijalizovane seminare i obuke na temu liderstva, izrade projekata, zaštite životne sredine, demokratije, evropskih integracija i dr. Član je NALAS-a (Network of Associations of Local Authorities of South-East Europe) "Task force" grupa za energetsku efikasnost, zatim InWENT - Conference Southeast Europe - "Network Building for European Integration", delegat je Crne Gore pri "SWG" Stalnoj radnoj grupi za regionalni ruralni razvoj u zemljama jugoistočne Evrope, a jedan je od osnivača i prvi predsjednik Rotary Club Pljevlja. Odlično se služi engleskim jezikom. Oženjen je i ima dvoje djece.

STRUČNI OSVRT (I)

JOVAN PAVIĆEVIĆ, dipl.el.inž,
CRNOGORSKI OPERATOR TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE-COTEE, ŠEF SLUŽBE ZA UPRAVLJANJE I
RAZVOJ TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora

Podsticanje proizvodnje električne energije iz objekata koji imaju status povlašćenog proizvođača u Crnoj Gori počelo je zvanično prvog maja ove godine. Ovom trenutku prethodile su višegodišnje aktivnosti na izradi propisa Vlade Crne Gore, dokumenta Regulatorne agencije za energetiku (REGAGEN) i Crnogorskog operatora tržišta električne energije (COTEE). Zakon o energetici iz 2010 godine, u članovima 20. i 21. kao i Tržišna pravila u poglavlju VIII, odredili su sve detalje o podsticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, kao i prava i obaveze povlašćenih proizvođača, krajnjih kupaca, snabdjevača kao i Vlade Crne Gore, Operatora tržišta i mrežnih operatora.

Jovan Pavićević

U maju 2011. godine Vlada Crne Gore je usvojila „Pravilnik o vrstama i klasifikaciji postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije, a odmah nakon tog dokumenta, u julu iste godine, usvojena je „Uredba o načinu sticanja statusa i ostvarivanja prava povlašćenog proizvođača“, da bi napokon, u septembru 2011. godine bila usvojena i „Uredba o tarifnom sistemu za utvrđivanje podsticajne cijene električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije“. Od jeseni 2011. godine

pa do januara ove godine čekalo se na donošenje „Uredbe o naknadi za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije“ i konačno u aprilu ove godine usvojen je „Pravilnik o visini naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije u 2014. godini“. Vlada Crne Gore je, donošenjem ovih pet propisa, ispunila svoju obavezu iz člana 21. stav (5), Zakona o energetici, a koja se odnosi na vrste i način podsticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije,

način određivanja visine naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, bliži način obračunavanja proporcionalnog udjela snabdjevača, kao i način raspodjele sredstava prikupljenih od naknada. Ukupna naknada koju plaća krajnji kupac električne energije kao dodatak na cijenu električne energije obračunava se množenjem visine naknade, koja je utvrđena pomenutim „Pravilnikom o visini naknade“ i koja iznosi 0,00652 c€/kWh, sa izmjerenom potrošnjom aktivne električne

energije koju je ostvario kupac u obračunskom periodu. Visinu naknade utvrđuje godišnje organ državne uprave nadležan za ove poslove. Dakle, ovo je način prikupljanja sredstva od svakog fakturisnog kWh-a (neto potrošnja) a koja služe za podmirivanje troškova nastalih od podsticanja proizvodnje električne energije iz objekata koji imaju status povlašćenog proizvođača kao i za troškove njihovog balansiranja. Ova procedura prikupljanja sredstava je precizno usklađena sa dva pomenuta propisa Vlade Crne Gore koji su usvojeni ove godine.

Odmah nakon kompletiranja ovih propisa Vlade Crne Gore zaključen je prvi Ugovor o otkupu električne energije između, jedinog za sada povlašćenog proizvođača, Hidroenergije d.o.o. Berane i Crnogorskog operatora tržišta električne energije (COTEE), koji je počeo da važi od 01.05.2014. godine. Ukratko ćemo izložiti proceduru koju mora proći učesnik na tržištu koji želi da postane povlašćeni proizvođač.

Budući proizvođač električne energije, koji je uz sva potrebna i uredna dokumenta, počeo i završio svoj proizvodni objekat, uspješno odradio probni rad i funkcionalna ispitivanja na osnovu odobrenja Uprave za inspeksijske poslove, obraća se Zahtjevom Regulatornoj agenciji za energetiku za dobijanje statusa povlašćenog proizvođača. Agencija nakon razmatranja Zahtjeva donosi Odluku o dodjeli statusa i upisuje učesnika u registar povlašćenih proizvođača. Povlašćenom proizvođaču se dodjeljuje oznaka kategorije i vrste postrojenja, saglasnost na podsticajnu cijenu po kojoj će biti otkupljena električna energija iz njegovog objekta i njena visina iznosa, datum dobijanja statusa povlašćenog proizvođača u skladu sa Članom 78. Zakona o energetici. Ovaj registar je javan dokument i nalazi se na site-u Agencije. Prije upisa u ovaj Registar povlašćeni proizvođač bio je obavezan da se učlani na tržište električne energije kod COTEE-a, gdje mu se dodjeljuje tražena kategorija članstva i da sa istim energetskim subjektom zaključi „Ugovor o definisanju uslova za zaključenje ugovora o otkupu električne energije”. Ovaj, nazovimo ga predugovor, daje investitoru garanciju da će njegova energija biti otkupljena nakon dobijanja statusa povlašćenog proizvođača i zaključenja Ugovora o otkupu električne energije. I napokon po-

vlašćeni proizvođač, sa COTEE-om zaključuje „Ugovor o otkupu električne energije”, kojim se definišu detalji kao što su: planirana godišnja proizvodnja, cijena električne energije, način mjerenja i očitavanje električne enegije, balansna odgovornost, plaćanje energije itd. Da bi se električna energija proizvedena od strane povlašćenih proizvođača razlikovala „po svom porijeklu” od ostale proizvedene električne energije, Regulatorna agencija je, takođe u skladu sa Zakonom i Tržišnim pravilima, uvela Registar garancija porijekla koji je postavljen na njihovom zvaničnom sajtu. Upisom u ovaj Registar zvanično se povlašćenom proizvođaču, u skladu sa Zakonom o energetici i Tržišnim pravilima, odobrava od strane Regulatora ostvareno pravo da električnu energiju proizvedenu u objektu koji ima status povlašćenog proizvođača prodaje po podsticajnoj cijeni. Povlašćeni proizvođač garancijom porijekla koju izdaje Regulator dokazuje kupcu (COTEE-u) „plemenito porijeklo” svoje energije.

Treba napomenuti da je cijena kWh proizvedenog u objektima koji imaju status povlašćenog proizvođača jedina cijena električne energije koja nije u nadležnosti Regulatorne agencije za enegetiku. Cijenu ove energije određuje Vlada, jer je energija proizvedena od strane povlašćenih proizvođača bitan segment Strategije razvoja energetike, cilj energetskog razvoja i dio nacionalnog cilja koji se ogleda u procentualnom učešću energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije u odnosu na finalnu potrošnju energije. Ovaj nacionalni cilj Crna Gora je prihvatila kao obavezu na 10. Ministarskom sastanku Energetske zajednice održanom 2012. godine.

Jednostavno govoreći u Crnoj Gori se podsticanje proizvodnje električne energije od strane povlašćenih proizvođača odgleda kroz garantovanu cijenu i garantovan cjelokupan otkup električne energije, kao i nepostojanje obaveze balansiranja. Zakon je predvidio da cjelokupnu električnu energiju iz objekata koji imaju status povlašćenog proizvođača otkupljuje COTEE i plaća svakom proizvođaču po odgovarajućoj podsticajnoj cijeni, u skladu sa Uredbom o tarifnom sistemu. Ovu istu energiju COTEE prodaje snabdjevačima u procentualnoj količini i po cijeni koja je određena u Ugovoru COTEE-Snabdjevač, tj. srednjoj ponderisanoj cijeni za svakog

snabdjevača. Sredstva od kojih snabdjevači plaćaju COTEE-u preuzetu el. energiju prikupljena su iz naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora.

Dva pomenuta propisa Vlade Crne Gore, usvojeni početkom ove godine, precizno definišu način prikupljanja naknade za podsticaj, visinu njenog iznosa, način preuzimanje električne energije povlašćenog proizvođača od strane snabdjevača, prenos sredstava prikupljenih od naknade i konačno isplatu sredstava za proizvedenu električnu energiju. U maju ove godine prvi put će ovaj mehanizam biti izložen provjeri kod prvog povlašćenog proizvođača Hidrenergije d.o.o. Berane. Svi budući investitori malih elektrana, treba da prije ulaska u izgradnju objekta, pažljivo procijene stanje i konfiguraciju mreže na koju bi trebalo da se priključi novoizgrađena jedinica. Dešava se da investitor zanemari ove detalje pa se kasnije suoči sa neplaniranim troškovima ili tehničkim ograničenjima za predaju proizvedene energije na postojeću infrastrukturu. Poznati su slučajevi da vlasnik elektrane nakon njenog završetka investira i izgrađuje energetsku mrežu kako bi optimalno iskoristio svoje postrojenje. Novi problemi nastaju kada se završi neophodna infrastruktura a povlašćeni proizvođač nema licencu da upravlja mrežom i istu mora predati licenciranom energetskom subjektu itd. Da bi se izbjegle ove situacije i nepotrebni troškovi, potrebno je da investitori i koncesionari pažljivo i stručno razmotre, prije početka izgradnje elektrane, sve okolnosti vezane za priključenje budućeg objekta na mrežu, konsultuju se sa COTEE-om, Regulatornom agencijom, Ministarstvom za ekonomiju i EPCG. Pored pet pomenutih propisa Vlade Crne Gore budući graditelji moraju se upoznati i sa „Pravilnikom o bližim uslovima koje treba da ispunjava pravno lice za mjerenje i istraživanje potencijala obnovljivih izvora energije” kao i sa „Uredbom o načinu izdavanja, prenošenja i povlačenja garancija porijekla energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije”. Ovdje nijesu pobrojani svi propisi Vlade, niti dokumenta REGAGEN-a i COTEE-a, koja se odnose na podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, ali se sva ona mogu naći na njihovim zvaničnim internet adresama.

Nastaviće se

AKTUELNOSTI

MEĐUNARODNI SKUP NA EKONOMSKOM FAKULTETU

PREDUZETNIČKA *ekonomija* recept za razvoj društva

Bojana Laković

Preduzetnici su simboli uspjeha u svakom društvu, njih karakteriše sposobnost da kreiraju nova radna mjesta, nove proizvode i usluge, čime ekonomiju čine konkurentnijom, saopštio je premijer Milo Đukanović. On je na petoj međunarodnoj konferenciji pod nazivom „Preduzetništvo i inovacije kao preduslov ekonomskog razvoja“, koja je održana na Ekonomskom fakultetu, kazao da je crnogorsko društvo naslijedilo hrabri borilački, ali ne i preduzetnički duh.

- Koliko god nasljeđe bilo teško i koliko god teško padalo suočavanje sa nedostatkom konkurentnosti na globalnom tržištu, jasno je da ne postoji drugi put za savladavanje problema bez snažnog podsticaja

preduzetničkoj ekonomiji zasnovanoj na inovativnosti – rekao je Đukanović.

Predsjednik privredne komore Velimir Mi-

Detalj sa skupa

jušković istakao je da bez inovacija i preduzetničkog duha nijedna ekonomija nema napretka. On je kazao da vrijednosti uvoza

i izvoza jasno pokazuju da saradnja nauke i prakse nije dostigla prestižni nivo.

- Inovacije i preduzetništvo mogu se najlakše komercijalno potvrditi u malim i srednjim preduzećima koja čine 90 odsto evropske privrede, naglasio je Mijušković i dodao da 70 odsto mladih u Crnoj Gori sebe vide zaposlenim u državnim administracijama i firmama.

Na konferenciji je više od 50 naučnika iz regiona i Evrope, među kojima i profesori Jošanan Šahmurov sa Pensilvanija univerziteta i Oliver Vilijamson sa univerziteta Berkli koji je dobitnik Nobelove nagrade za ekonomiju, predstavilo istraživanja iz ovih oblasti.

 LOVĆEN
OSIGURANJE A.D.

Lovćen osiguranje a.d. je kuća sa najdužom tradicijom u Crnoj Gori, a po prikupljenoj premiji, kapitalu i tržišnom učešću vodeća osiguravajuća kuća. Naš cilj je da u svakom momentu kvalitetno odgovorimo na zahtjeve naših klijenata kao i da obezbijedimo dugoročno održavanje dobre poslovne saradnje, koja se temelji na:

- izgradnji povjerenja,
- brizi o našim osiguranicima,
- sigurnoj nadoknadi štete.

Lovćen osiguranje Vas putem raznovrsne i povoljne ponude osiguranja štiti od svih opasnosti koje Vam mogu nanijeti štetu, zato osigurajte:

- sebe i članove svoje porodice,
- svoju imovinu,
- zaposlene i imovinu Vašeg preduzeća,
- računarsku i ostalu opremu,
- kuću ili stan,
- vozila,
- građevinske mašine,
- plovila,
- vazduhoplove,
- objekte u izgradnji i montaži,
- profesionalnu odgovornost,
- opštu odgovornost prema trećim licima,
- robu u transportu,
- životinje,
- usjeve i plodove i mnogobrojna druga osiguranja.

Jer Lovćen osiguranje a.d. je
Simbol Vaše sigurnosti!

Sve bliže informacije možete dobiti u INFO CENTRU:
Ul. Slobode 13A
81000 Podgorica
Tel: +382 20 404 404
Fax: +382 20 404 401

OBJEKTIV

Marko Burić

● Uskoro novi tender za HE na Morači

Vlada razmišlja o raspisivanju novog tendera za izgradnju hidroelektrana na Morači, ali čeka povoljan trenutak i pravog investitora saopšteno je Pobjedi iz Ministarstva ekonomije.

- U stalnoj smo komunikaciji sa investitorima, ima interesovanja za taj projekat i nakon što razmotrimo sve potrebne opcije, razmišljaćemo u pravcu raspisivanja novog tendera, saop-

šteno je iz Ministarstva ekonomije.

Ministarstvo ekonomije u februaru 2010. godine objavilo je javni oglas za davanje koncesije za hidroelektrane na Morači. S obzirom na to da u roku za dostavljanje ponuda nijedan kvalifikovani ponuđač nije dostavio ponudu, Vlada je 10. novembra 2011. proglasila tenderski postupak neuspjelim.

Pobjeda

● Kavarić: Spremni smo za razgovore sa francuskim investitorima

Vlada Crne Gore spremna je da razgovara sa francuskim investitorima o ulaganju u projekte od značaja, kao što su hidroelektrane na Morači i Komarnici i termoelektrana Maoče, kazao je ministar ekonomije, **Vladimir Kavarić**.

Kavarić je razgovarao sa specijalnim predstavnikom Ministarstva vanjskih poslova Francuske

za zapadni Balkan, **Alanom Ričardom**, o aktuelnim projektima iz oblasti energetike. Ričard je poručio da će sve potencijale Crne Gore u oblasti energetike prenijeti kompanijama sa kojima saraduje u Francuskoj.

Dnevne novine

● Iz 10 malih HE biće struje za izvoz

Izgradnjom deset malih hidroelektrana (Mhe) na šest vodotoka Crna Gora će dobiti višak električne energije koji će moći da usmjeri na izvoz, naročito nakon izgradnje podmorskog kabla, saopštio je ministar ekonomije **Vladimir Kavarić**.

Potpisanim Ugovorima predviđena je izgradnja deset mini hidroelektrana ukupne instalisane snage 23 megavata i predviđene godišnje pro-

izvodnje 86 GWh. Na osnovu prihvaćenih idejnih rešenja, ukupna vrednost investicija iznosi 46 miliona evra.

Potpisivanje ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na šest vodotoka predstavlja važan korak Vlade Crne Gore i Ministarstva ekonomije na području energetike, ocijenio je predsjednik Evropske asocijacije mHE (ESHA) **Marko Gospodinjački**.

Pobjeda

● CGES dobio dozvolu za tri dalekovoda

Ministarstvo održivog razvoja i turizma izdalo je građevinsku dozvolu Crnogorskom elektro-prenosnom sistemu (CGES) za izgradnju tri 400 kilovoltna dalekovoda od Lastve do Trebinja, do Pljevalja i do Podgorice. Dozvola je izdata na osnovu Detaljnog urbanističkog plana za koridor dalekovoda od 400 kilovolti sa optičkim kablom od primorja do Pljevalja i podmorski

kabl od 500 kilovolti od Crne Gore do Italije. Izgradnja trafostanice u Lastvi, za koju su ranije dobili dozvolu, postavljanje 150 kilovoltnog visokonaponskog kabla od Lastve do Pljevalja i rekonstrukcija trafostanice u tom gradu, dio je posla koji CGES treba da uradi u okviru projekta gradnje podmorskog kabla do Italije.

Portal Analitika

● KAP smanjio prihode CGES-a

Neto dobit CGES-a 2013. godine iznosila je 2,6 miliona eura i manja je 3,9 miliona nego 2012. godine. Izvršni direktor CGES-a, **Ivan Bulatović**, istakao je da je jedan od glavnih krivaca za manje prihode prošlogodišnji šestomjesečni neregularan rad KAP-a.

Drugi neočekivani momenat jeste prekid u snabdijevanju električnom energijom potroša-

ča na području Andrijevice, Plava i Gusinja u trajanju od sedam dana zbog teške havarije na dalekovodu.

- Finansijski izvještaji za 2013. godinu prikazuju dobit od 2,6 miliona eura. Prihodi iznose 27,5 miliona eura i uglavnom se odnose na korišćenje prenosne mreže (22,4 miliona) i dodjelu kapaciteta (3,7 miliona), rekao je Bulatović.

cdm.me

OBJEKTIV

● RAE: Pokrenut postupak za utvrđivanje korekcija

Regulatorna agencija za energetiku (RAE) pokrenula je postupak utvrđivanja korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i tarifa energetskih subjekata, na osnovu kojih će se znati koliko će 1. avgusta poskupiti električna energija. RAE je u julu 2012. godine donijela konačne dozvoljene prihode za trogodišnji period Elektroprivredi Crne Gore (EPCG), Cr-

nogorskom elektroprivrednom sistemu (CGES) i Crnogorskom operatoru tržišta električne energije (COTEE), pojedinačno za svaku godinu. Prema tim prihodima određuje se cijena energije od 1. avgusta 2012. do 31. jula naredne godine. RAE je pokrenula postupak koji bi trebalo da utvrdi da li postoje uslovi za korekciju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena nast-

lih u drugoj regulatornoj godini, koja je počela 1. avgusta prošle i traje do kraja jula ove godine.

[Portal Analitika](#)

● IEA: Teško stanje energetskog tržišta EU

Glavni ekonomista Međunarodne agencije za energetiku (IEA) **Fatih Birol** upozorio je da se evropsko energetsko tržište nalazi u veoma teškoj situaciji i ako se problemi ne riješe tokom narednih godina može upasti u teške probleme.

Ekspert je zabrinut zbog rastuće zavisnosti od uvoza gasa iz Rusije, ističući da je to ozbiljna tema kako za evropsku industriju, tako i građane. Evropa, prema njegovim rečima, mora da se pobrine za dodatne dobavljače gasa, na primjer sa Kaspiskog prostora, Bliskog istoka ili Iraka. Glavni razlog za brigu, naglasio je Birol, jeste evropsko tržište strujom, dodajući da je cijena na veliko, zbog preplavljenja ekološkom strujom, pala do te mjere da operateri zaustavljaju svoje investicije u nove elektrane.

- Evropa ima mnogo obnovljive energije, ali premalo pouzdanih elektrana. Opasnost da će svijetla da se gase je velika - poručio je ekspert IEA. Birol je kazao da bi cijena na veliko trebalo da se poveća kako bi operateri investirali, ali to povećanje u sebi krije i opasnost da Evropa izgubi konkurentnost. Evropa, prema njegovom mišljenju, mora svoje energetsko tržište potpuno iznova formirati, a centralni element u tome treba da bude jačanje vodova između nacionalnih država.

[rtv.rs](#)

● EU: Bugarska mora zaustaviti radove na Južnom toku

Evropska unija zatražila je od Bugarske da zaustavi radove na Gaspromovom gasovodu „Južni tok“ zbog toga što taj projekat krši propise EU. Evropska komisija tvrdi da „Južni tok“ krši propise EU, tzv. Treći energetski paket koji zabranjuje da ista kompanija bude proizvođač i distributer gasa i operater gasovoda na području Unije.

Bugarski ministar energetike, **Dragomir Stojnev**, koji snažno podržava projekat „Južni tok“, jer drži da će to pojačati energetska sigurnost i stvoriti nova radna mjesta, ne vjeruje da će Bugarska biti kažnjena i pozvao je na nastavak dijaloga s Briselom.

[croenergo.eu](#)

● EU: Obnovljivi izvori dominantni u proizvodnji energije

Obnovljivi izvori energije prvi put su postali dominantni u proizvodnji energije u Evropi, navodi se u studiji Enerdata za prošlu godinu. Sa 28 odsto udjela u prošloj godini, obnovljivi izvori energije su nadmašili ugalj i nuklearne

centrale u proizvodnji električne energije, čija je potrošnja pala jedan odsto u 28 zemalja Evropske unije (EU), uglavnom zbog ekonomske krize.

[Mina](#)

● Hrvatska: Najveća vjetroelektrana puštena u rad

VE „Danilo“ sa 19 vjetroturbinskih generatora snage 43,7 MW i godišnjom proizvodnjom od 100 GWh energije, puštena je u rad. Projekat RP Global grupe, vrijedan 70 miliona eura, imaće enormnu ulogu u smanjenju emisije štet-

nih gasova, a snabdijevaće 22.000 domaćinstava. Vjetroelektrana „Danilo“ najveća je u Hrvatskoj, a povećaće proizvodnju energije dobijene vjetrom 20 odsto.

[energetika-net.com](#)

● Srbija: RWE želi da kupi EPS

Njemačka kompanija RWE, jedan od vodećih proizvođača električne energije u Evropi, zainteresovana je da kupi Elektroprivredu Srbije (EPS). Kompanija je za to spremna da plati nekoliko milijardi eura. Srbija bi na taj način obezbijedila energetska sigurnost, jer bi preko RWE njen

energetski sistem postao dio energetskog sistema Evrope. Ministar energetike Srbije, **Aleksandar Antić**, ocijenio je da bi partnerstvo sa RWE obezbijedilo Srbiji nove tehnologije i čitav set stvari koje su potrebne da bi imala siguran energetski sistem.

[bankar.me](#)

INTERVJU

SIJKA PIŠTOLOVA,
UREDNIK PORTALA ENERGYOBSERVER.COM, PRVOG PRIVATNOG SA-
JTA U EVROPI KOJI EMITUJE INFORMACIJE O ENERGETICI

Odustajanje OD HE „BUK BIJELA“, bila je velika greška

BESPARICA GLAVNI RAZLOG ŠTO DUGI NIZ GODINA NIJE BILO IZGRADNJE NOVIH IZVORA ELEKTRIČNE ENERGIJE. IZGRADNJA DRUGOG BLOKA TE „PLJEVLJA“ POZITIVNO ĆE SE ODRAZITI NA CRNOGORSKI ELEKTROENERGETSKI BILANS. MALE HIDROCENTRALE, BIOMASA, VJETROELEKTRANE BUDUĆNOST SU CRNE GORE. LIBERALIZACIJA TRŽIŠTA, NA DUŽI ROK, DONOSI SMANJENJE CIJENA ELEKTRIČNE ENERGIJE - ISTAKLA JE, IZMEĐU OSTALOG, U INTERVJUJU ZA NAŠ LIST, SIJKA PIŠTOLOVA, DUGOGODIŠNJI EKONOMSKI NOVINAR I ANALITIČAR ENERGETSKIH KRETANJA U REGIONU JUGOISTOČNE EVROPE.

Marko Burić

Dugo godina pratite energetska zbivanja u zemljama Jugoistočne Evrope, među kojima je i Crna Gora. Kako objašnjavate to što u Crnoj Gori ne postoji šira podrška javnosti i civilnog sektora za izgradnju novih izvora električne energije?

Besparica vlada cijelim regionom Jugoistočne Evrope. Ta besparica je jedan od glavnih faktora koja utiče da se bukvalno ni u jednom zemlji, osim u Republici Srpskoj, o izgradnji novih objekata za proizvodnju električne energije ne razmišlja. Crna Gora je dio Jugoistočne Evrope i pored pozitivnih tendencija i ona ne razmišlja o izgradnji nekih ogromnih elektroenergetskih objekata. Energetski objekti, po prirodi stvari, su veoma skupe igračke i rijetko koja zemlja sama odlučuje da počne sa izgradnjom energetskog objekta. Kada imamo sve to u vidu, moram da vam kažem, da mene mnogo ne iznenađuje i neza interesovanost energetskog dijela i civilnog dijela društva za izgradnju novih izvora električne energije.

Kako će se izgradnja drugog bloka TE

Svaka domaćinska zemlja treba na pametan način da posmatra svoju energetiku: Sijka Pištola

„Pljevlja“ odraziti na energetski bilans Crne Gore?

Izgradnja svakog novog energetskog bloka normalno će se pozitivno odraziti na energetski bilans Crne Gore. Međutim, smatram da tu moram da budem malo preciznija. Što se tiče malih hidroelektrana, svejedno da li su to vjetrenjače, fotovoltazna oprema ili male HE, problem je cijena

MWh iz takvih generatora. Sumnjam da je Crna Gora ili Srbija predvidjela sredstva u budžetu za dotiranje zelene energije. U stvari, sumnjam da Crna Gora ili Srbija realno mogu, bez pomoći EU, da sprovedu politiku zelene energije koju zastupa Evropa. Evo i male računice: Srbija potroši otprilike onoliko koliko i proizvede, oko 40 TWh godišnje. Ako bi 25% te potrošnje generisala iz malih hidroelektrana ili alter-

nativnih izvora, to bi značilo da 10 TWh proizvodi po cijeni od oko 100 eura za 1 MWh (cijene koje Srbija garantuje proizvođačima zelene energije kreću se od 70-150 eura po 1 MWh). Tih 100 eura je oko 60 eura iznad sadašnje tržišne cijene. Elem, 10.000.000 puta 60 jednako 600.000.000. Drugim riječima, Srbiju bi poštovanje EU zelene politike koštalo 600 miliona eura godišnje! Cifra malo veća od pristupnih IPA fondova, to pokazuju cifre. Prethodno rečeno, ne znači da sam predstavnik ljudi koji su protiv priključenja Evropskoj Uniji, sve što hoću da kažem je da bi cijenu električne energije trebalo da plati ne EPS ili EPCG, već EU, odnosno oni koji su nam donosili najviše, uslovno rečeno 'đubreta', a i dalje ga donose u Evropu, kao našu zajedničku kuću.

Ali, da se vratimo na Vaše pitanje. U vezi izgradnje drugog bloka TE „Pljevlja“, da vam iskreno kažem, obradovalo bi me. Ali, da bih bila iskrena do kraja, ne očekujem da će se to dogoditi tako brzo, iako bih zaista voljela da me praksa demantuje.

S obzirom na to da je u Crnoj Gori do sada iskorišćeno svega oko 17 odsto bogatog hidro potencijala, da li smatrate da bi trebalo graditi velike izvore električne energije ili bi trebalo da se koncentrišemo na više manjih elektrana, odnosno alternativnih izvora?

Kažete da je Crna Gora do sada iskoristila svega 17% bogatog hidro potencijala. Smatram da je ova situacija problematična, jer nikad nijedan energetičar ne smije da zaboravi da je upravo voda najplemenitiji izvor za proizvodnju električne energije. Na moju žalost, Crna Gora je odustala od hidroelektrane „Buk Bijela“, što je po meni bila veoma velika greška. Prema tome, nije važno da li će se graditi male ili velike hidrocentrale, važno je da se one grade, jer pružaju, pogotovu velike hidrocentrale, najjeftiniju električnu energiju, a pritom ne ugrožavaju životnu sredinu, hidroelektrane su najprijeteljiviji energetski objekat prema prirodi. Ovo kažem imajući u vidu da svaka domaćinska zemlja treba na pametan način da posmatra svoju energetiku. To znači da mora da ima energetski miks u kome će

biti zastupljene hidrocentrale, nafta, nuklearna energetika, obnovljivi izvori energije. Prema mom mišljenju, tamo gdje postoje bogati energetski resursi, ta zemlja mora da se potruži da u miksu ima po 30% od svakog izvora.

A sada da se vratimo na obnovljive izvore energije. Moram da kažem da su oni veoma skupa igračka. Mislim da zemlje Jugoistočne Evrope još nijesu spremne za ovu vrstu energije. Ali, to ne znači da treba u potpunosti da dignemo ruke od njih. Kada bih bila ministarka energetike, njima bih dala 25% učešća u energetici zemlje. Za taj procenat bismo se potrudili da nađemo način da pokrijemo troškove. Jer, zelena energija je naša obaveza. Bez obzira na njenu cijenu, moramo uvijek da imamo u vidu da ona čini dobro prirodi, našem okruženju. Pritom, kada je Crna Gora u pitanju, dala bih prednost malim hidrocentralama, biomasi, vjetroelektranama koje bi postavljala duž obale. U tim vrstama obnovljivih izvora energije vidim veliku budućnost Crne Gore. Ali, ponovo kažem, da obnovljivi izvori energije ne treba da dobiju više od 25% u energetskom miksu. Samo u takvim odnosima oni mogu doprinijeti blagostanju i razvoju društva. Svaki veći procenat od toga značio bi veliku štetu za ekonomiju Crne Gore.

Podmorski energetski kabl između Crne Gore i Italije jedna je od najvećih i najznačajnijih investicija u našoj zemlji. Koje su prednosti tog projekta i da li ste saglasni da će kabl imati značaj za cijeli Balkan, ne samo za Crnu Goru?

Trasa podmorskog kabla

Prvi put o izgradnji podmorskog energetskog kabla između Crne Gore i Italije počelo je da se govori još u bivšoj SFRJ. U to vrijeme je bio veoma aktuelan ogroman izvoz električne energije Srbije za italijansko tržište. Tadašnji direktori EPS-a na „velika usta“ su pričali o toj investiciji. Međutim, ratovi kao i mnogi drugi projekti i

taj projekat su bacili u sjenku. Godinama ovdje u Srbiji niko nije pominjao podmorski energetski kabl. Tada se govorilo da će on povezivati crnogorski grad Bar sa italijanskim gradom Barijem. Na sreću, prošla su „vunena“ vremena i opet je iskrsao podmorski energetski kabl između Crne Gore i Italije, ali sada između druga dva grada. U vrijeme kada je počelo o tome da se razmišlja, smatrala sam da je to dobar projekat, i sada smatram da je to fenomenalan elektroenergetski projekat. I sada ne sumnjam da će do njega pored crnogorske energije stizati i energija iz Srbije. Ali, moram da kažem da mi je tu Terna veoma čudna. Zašto odugovlači sa izgradnjom kabla, kada će i Italija od njega imati veliku korist, imajući u vidu energetsko siromaštvo Italije? I moram da kažem da ne očekujem da će uskoro početi izgradnja kabla. Voljela bih da nisam u pravu, ali ostavićemo vremenu da ono pokaže. Inače, od njega će svi imati koristi, ne samo Crna Gora, ne samo Srbija, cio Balkan i Italija. To je oduvijek bilo moje mišljenje, ali nijesam ja ta koja donosi odluke da li će se nešto graditi, kada će se graditi i tako dalje.

Liberalizacija energetskog tržišta je nešto što očekuje našu državu u 2015. godini. Šta liberalizacija donosi kupcima, a šta Elektroprivredi Crne Gore i kako će taj proces uticati na cijene električne energije?

Liberalizacija tržišta električne energije očekuju skoro sve zemlje Jugoistočne Evrope. Mora da se kaže da će na početku liberalizacija donijeti samo povećanje cijene električne energije, dok ona ne dobije tržišnu vrijednost, a poslije toga će doći do pojeftinjenja. Međutim, sada se postavlja pitanje kako objasniti ljudima na Balkanu da je to neminovnost, ukoliko žele da kasnije dugoročno dobiju mogućnost da jeftinije plaćaju energiju. Prema mom mišljenju, ono što mora odmah da se uradi je da se promoviše energetska efikasnost. Mora svako da shvati da je energija roba kao svaka druga roba, i da mora da se štedi na sve moguće načine. Samo na taj način ćemo se prilagoditi stvarnosti i poslije liberalizacije dobićemo na duži rok vrijeme kada ćemo imati mnogo jeftiniju električnu energiju nego što je sada imamo.

POVODI

U SUSRET 158. GODIŠNJICI ROĐENJA JEDNOG OD NAJVEĆIH SVJETSKIH GENIJA

O TESLI JE RIJEČ

Boško Bogetić

Kratko i sadržajno pisati o Tesli, zaista je teško. U takvoj situaciji riječima mora biti tijesno, mislima široko, a selekcija prezentiranih podataka stroga. Mnoge knjige, na raznim svjetskim jezicima su napisane o Tesli. A Tesla, naučnik-istraživač, izumitelj i konstruktor, koji je govorio osam jezika, o izumima je napisao: "Napredak i razvitak čovjeka bitno ovise o invenciji. Najvažniji produkt stvaralačkog uma je izum. Njegov je krajnji cilj potpuno ovladavanje uma prirodom i iskorištavanje njenih sila za potrebe čovječanstva. To je težak zadatak izumitelja, koji se često pogrešno shvata i nedovoljno nagraduje. On, međutim, nalazi golemu kompenzaciju u zadovoljstvu koje pruža njegov rad i u spoznaji da je on jedinka izuzetne sposobnosti bez koje bi vrsta već odavno propala u teškoj borbi protiv nemilosrdnih elemenata."

Poznato je, da je prva javna elektrana (čiji je vlasnik bio pronalazač Tomas Edison) puštena u pogon 1882. godine u Njujorku. Ugrađenih šest jednosmjernih generatora snage po 90 kW su služili za napajanje rasvjete i jednosmjernih motora u bližem okruženju. Ovaj događaj predstavlja početak praktične primjene, a pokazao se, i ograničene dominacije sistema sa jednosmjernom strujom. Nemogućnost proizvodnje dovoljno visokih napona su onemogućavali prenos električne energije

jednosmjernom strujom na veće udaljenosti. Sredinom 90-tih godina 19. vijeka počinje razvoj i upotreba sistema naizmjeničnih struja, koja je takođe korišćena za rasvjetu, jer nijesu postojali motori za naizmjeničnu struju. Prva jednofazna naiz-

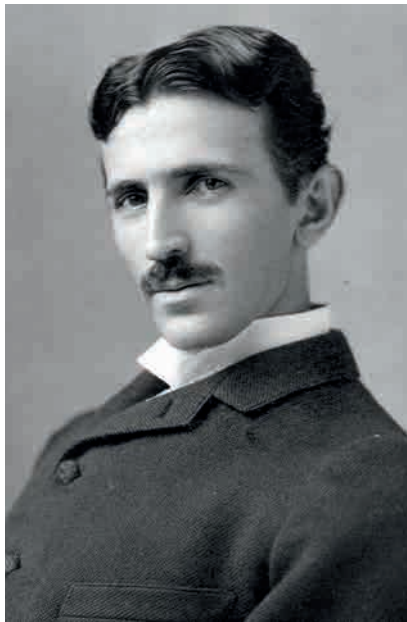
Autor je dobitnik nagrade Nikola Tesla za 1996. godinu

mjenična mreža je puštena u pogon 1886. godine u SAD, gdje je napon generatora 500 V transformisan na napon potrošača

od 100 V, na udaljenosti 1,2 km. Epohalni preokret nastaje 1888. godine, kad su patentirani Teslini izumi na području višefaznih sistema naizmjeničnih struja, koji se zasnivaju na obrtnom magnetnom polju. Ovim patentima su obuhvaćeni: višefazni i jednofazni indukcionni motori, višefazni generator, višefazni transformatori i višefazni prenos električne energije. To je omogućilo Westinghousu, da u saradnji s Teslom 1889. godine napravi više motora, generatora i transformatora za dvofaznu i trofaznu struju, ali i za jednofaznu kako bi se zadovoljila traženja potrošača, koji su već bili priključeni na mreže naizmjenične struje. Nakon ovoga, u SAD i Evropi je izgrađeno više trofaznih i dvofaznih sistema naizmjenične struje za proizvodnju i prenos električne energije. Primjena naizmjenične struje je bila usporena, jer se tome suprostavljao Edison i njegovi sledbenici, kao i već razvijena industrija jednosmjernih postrojenja. Ali, mogućnost prenošenja električne energije na velike udaljenosti su nametnule upotrebu sistema naizmjenične struje, u sve većem obimu. Već 1891. i 1892. godine u Njemačkoj, transformacijom generatorskog napona 50 V na napon 15 kV, ostvaruje se uspješni prenos električne energije na velike udaljenosti, da bi se kod potrošača napon snizio na 100 V. Električna energija se prenosila i generatorskim naponom od 2,5 kV na

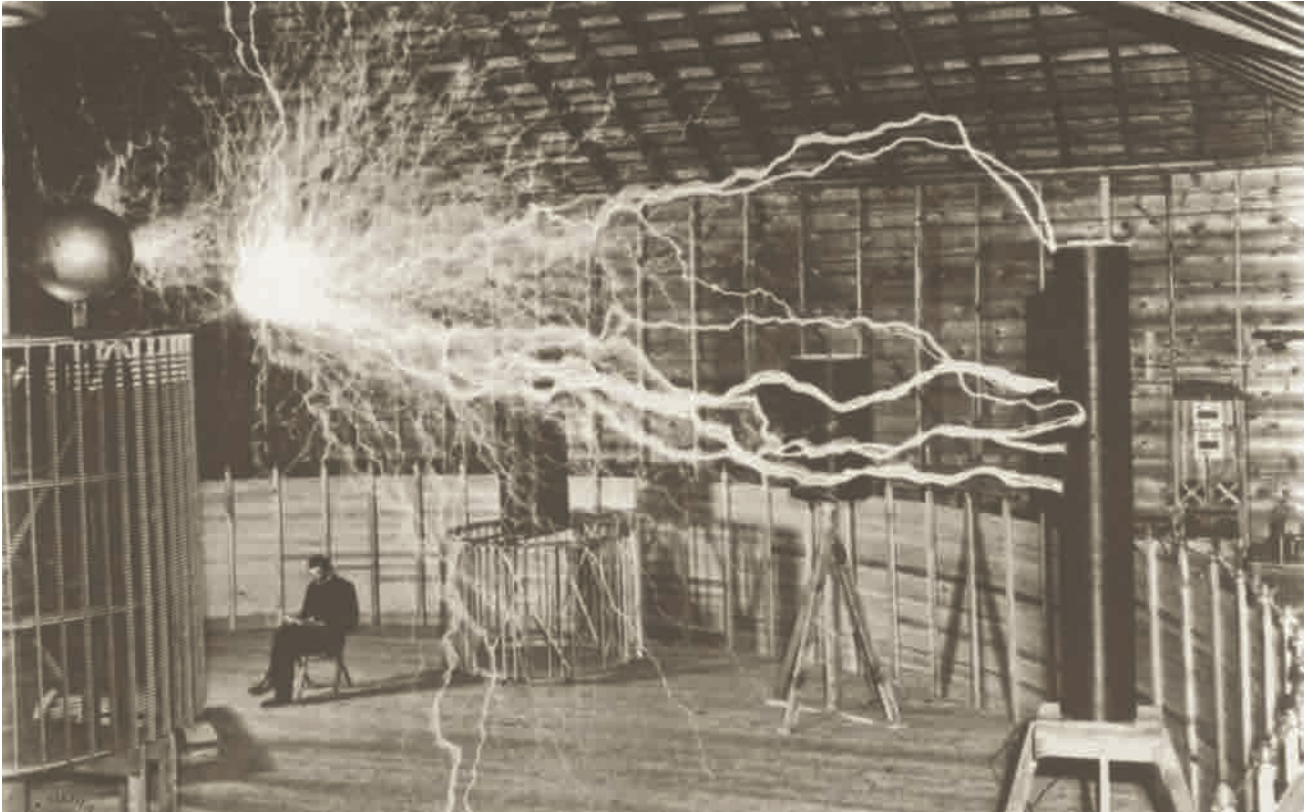
udaljenosti od 12 km. Akademik Petar Miljanić je ocijenio: "Ceneći rezultate njegovog umnog i eksperimentalnog rada prema doprinosu čovječanstvu, treba ipak naglasiti da njegova najznačajnija dela pripadaju kategoriji izuma, i to prvenstveno u oblasti elektroprivrede. Tesla nije otkrio obrtno magnetno polje, već je smislio kako se ono može dobiti višefaznim naizmjeničnim strujama. Tesla nije otkrio pojavu elektromagnetne indukcije, već je smislio kako se ta pojava može iskoristiti da se uspostave struje u rotoru i napravi motor bez četkica."

Projekat za izgradnju hidroelektrane na Nijagari je vodilo Društvo za iskorišćenje Vodopada (od 1886), a osnovana je i Međunarodna komisija za Nijagaru kojom je rukovodio lord Kelvin. Nakon višegodišnjih usporenih aktivnosti, za izgradnju tada najvećeg izvora energije na svijetu, profesor Forbs, konsultant za hidroelektranu na Nijagari, je predložio Komisiji: "Mnoge će, kao što je i mene u početku, iznenaditi rezultat temeljite i nepristrasne analize ovoga problema to je da jedino praktično rješenje leži u primjeni generatora i motora za naizmjeničnu struju. Jedini (funkcionalan) motor jeste Teslin motor koji proizvodi kompanija Vestinghaus elektrik i koji sam u više navrata testirao u njihovoj fabrici u Pitsburgu." Tih godina su objavljivani udarni članci u prestižnim svjetskim časopisima, da je Tesla zaslužan za pronalasku na kojima počiva "najveći svetski poduhvat na polju električne energije". Njujork Tajms je pisao: "Nesporno je da su upravo Teslina dostignuća omogućila ovakav poduhvat na Nijagari...nema boljeg dokaza za praktičnu vrijednost njegovog stvaralačkog genija". Komisija na čelu sa lordom Kelvinom je, 1893. godine prihvatila Teslin višefazni sistem naizmjeničnih struja. Na ovom projektu je realizovano 9 patenata Nikole Tesle. Nakon uspješnog početka rada hidroelektrane na Nijagari, Lord Kelvin, koji je do tada bio pristalica Edisonovog sistema jednosmjerne struje, izjavio je: "Tesla je više doprinio nauci o elektricitetu nego ijedan čovjek prije njega." Teslin sistem naizmjeničnih struja učinio je izvodljivim prenos električne energije do grada Bafala, a dovod električne energije do Njujorka mogućim, što Edison, svojim sistemom jednosmjernih struja, nije mogao ponuditi. Čak je i sam Edison priznao vrijednost

Teslinih dostignuća. Na ovom projektu su bile angažovane suparničke kompanije Vestinghaus i Dženeral elektrik (finansijer Dž.P.Morgan). Ugovoreno je, da Vestinghaus obezbijedi: „generatore, razvodne uređaje i pomoćnu opremu u elektrani“, a Dženeral elektrik, naslednik Edisonove kompanije (dobila pravo upotrebe Teslinih patenata): „transformatore, sprovodnu liniju do Bafala i opremu za podstanicu u Bafalu“. Nakon I faze Izgradnje, 1895. godine, puštena su u rad tri dvofazna generatora snage po 3,7 MW napona 2,4 kV. Ostvareno je (16.11.1896.), napajanje grada Bafala, električnom energijom udaljenog oko 40 km i fabrike aluminijuma u blizini elektrane. Prenos je vršen trofaznim sistemom (linijskim naponom 11 kV), jer se dvofazna struja proizvedena u elektrani pretvarala u trofaznu pomoću transformatora u Skotovom spoju. Tokom II faze izgradnje, ugrađeno je 5 generatora, tako, da je 1900.godine elektrana na Nijagari imala snagu od 30 MW, a linijski napon na dalekovodu je povećan na 22 kV. Uspješan rad ove elektrane je potvrdio Teslina otkrića, da se mogu graditi elektrane velikih snaga tamo gdje ima rezervi uglja i vodene energije, i da se snaga i energija, proizvedene u tim elektranama može prenositi na velike udaljenosti (na stotine i hiljade kilometara). Hroničari su zapisali Tesline riječi: "Ja sam u Njujorku, ali je moje srce na Nijagari." Jedinstven je slučaj u svijetu, da se u jednom gradu (Nijagarinu), na obalama jedne rijeke nalaze dva spomenika jednom čovjeku. I na taj način su Amerikanci i Kanađani izrazili zahvalnost Tesli.

Naučnici su, dijelom, ocijenili Teslin doprinos čovječanstvu. Navode se samo neki zapisi: Albert Ajnštajn: "Svijet će još dugo čekati da se pojavi naučnik ravan ovakvom geniju. Njegovo veliko djelo još i danas predstavlja svojevrsnu nepoznanicu naučnicima širom svijeta", i pitao: "kako bi izgledao svijet da nije bilo Tesle"; Nobelovac E.H. Armstrong, jedan od najpoznatijih stručnjaka na polju radiotehnike je rekao: "Pronalasci Nikole Tesle na polju polifaznih struja i njegov indukcion motor bili bi dovoljni da mu ovekoveče slavu. O tom njegovom delu, koje potiče iz ranijeg vremena, nisam u stanju da dam kompetentan sud; drugi su na tom polju pozvaniji od mene. Ali, o njegovom docnijem delu na polju struja visoke frekvencije i visokog napona, osjećam se pozvanim da kažem svoje mišljenje, jer je ono izvršilo najveći uticaj na moj razvitak i opredeljenje u život...U knjizi objavljenoj 1904.godine: "Eksperimenti sa naizmjeničnim strujama visokih napona i visoke frekvencije", nalazi se jedan izvanredan odjeljak pod naslovom "Prenos električne energije bez žica". U njemu se, bez obzira na proročki stil (zapanjujući broj tih proročanstava postao je danas stvarnost), nalazi potpuna ocjena i prikaz upotrebe radija u radiodifuziji za obaveštenja i za socijalne svrhe... Verujem da će svet dugo čekati dok se ne pojavi genije koji bi mogao biti takmac Nikoli Tesli u pogledu njegovih velikih ostvarenih dela i njegove imaginacije"; H.C.Rentschler, direktor za naučna istraživanja kompanije Vestinghaus: "O Nikoli Tesli uvek će se voditi računa zbog njegovog originalnog djela na polju visokofrekventnih oscilacija u vezi sa tzv. Teslinim kalemom ili transformatorom. Ogromni značaj njegovih istraživanja na polju visokih frekvencija za unapređenje bežičnih komunikacija, vrlo dobro je poznat u celom naučnom svetu"; S.D.Sarnoff, predsjednik Američke radio korporacije: "On je bio pionir na polju radiotehnike. Njegove nove ideje, da se etar stavi u talasanje, i da se elektromagnetni talasi dovedu u rezonanciju, stavile su ga na čelo bežične tehnike. Teslin um bio je čovječja dinamomašina koja je radila za sreću čovječanstva"; Č. F. Skot profesor elektrotehnike na Jelskom univerzitetu i predsjednik Američkog instituta elektroinženjera: "Razvitak električne snage, od Faradejevog otkrića 1831.g. pa do prve velike instalacije Teslinog višefaznog sistema 1896.g. nesporno

je najveći događaj u historiji cele tehnike". Švajcarski naučnik B.A. Berend, potpresjednik Američkog instituta elektroinženjera, koji je odbio da svjedoči protiv Tesle tokom zlonamjerne parnice oko patenta za naizmjeničnu struju, napisao je: "Kada bismo uzeli plodove rada g. Tesle i odstranili ih iz našeg industrijskog sveta, točkovi industrije bi prestali da se okreću, gradovi bi bili u mraku, a fabrike bi nam bile mrtve i prazne. Da, toliko je dalekosežno njegovo delo da je postalo osnova i potka naše industrije." Prilikom dodjele Edisonve medalje Američkog instituta inženjera elektrotehnike 1917. godine, Berend je ukazao, da poslije Faradeja, niko nije, tako jasnim i jednostavnim riječima objasnio zamisli jednog vrlo složenog izuma, bez korišćenja matematičkih simbola, kao što je to Tesla uradio 1888. godine. Pored Tesle, dobitnici Edisonve medalje su bili A. Bel, E. Tomson i Dž. Vestinhaus.

Akademik Vladimir Paar je rekao: "Nikola Tesla je bio briljantan, ali nepriznati fizičar, a za njegova nepriznata otkrića dodijeljeno je deset Nobelovih nagrada". Za njegovog života, a i kasnije, svijet je priznao Teslu-pronalazača, ali do danas nije priznao činjenicu, da je Tesla bio izvrstan fizičar koji je posjedovao i primjenjivao vrhunsko znanje iz teorijske fizike. Teslini izumi i

"znanstveni rezultati na polju fizike još uvijek su nedovoljno priznati i nedovoljno rasvijetljeni". Dovoljno je navesti samo neke Tesline nepriznatosti: Tesla je, još 1891.

godine, "prvi objavio članak o elektronu za čije je otkriće Nobelovu nagradu dobio Tomson 1897. godine"; "Tesla je otkrio rendgenske zrake 1894. godine", da bi godinu dana kasnije, za ovo otkriće, Nobelovu nagradu dobio Rendgen; "Tesla je otkrio princip radara 1903. Više od tri desetljeća prije nego što je radar otkriven"; "Tesla je dokazao postojanje kosmičkih zraka još 1897.", što je bilo 15 godina prije njihovog

eksperimentalnog otkrića; postoje dokumenti koji mogu potvrditi da je Tesla još 1893. godine imao uređaj sličan laseru. Tesli je, nakon skoro 40 godina sporenja priznat patent za radio. Prethodno, 1904. godine, patent je priznat G. Markoniju, pri čemu je mišljenje Mihaila Pupina bilo od značaja, nakon čega je Tesla prekinuo komunikaciju s Pupinom. Za ovaj patent Markoni je 1909. godine dobio Nobelovu nagradu. Ipak, neposredno pred Pupinovu smrt 1935. godine, Tesla je prihvatio posljednju želju svoga zemljaka, da ga posjeti na bolesničkoj postelji. Njihov polusatni razgovor je ostao tajna, jer je Pupin umro 35 sati kasnije, a Tesla nikada nije pričao o tom događaju. Konačno, pola godine nakon Tesline smrti (u junu 1943.), Vrhovni sud SAD-a je poništio Markonijev patent za radio i telegrafiju, i isti je priznat Nikoli Tesli, jer je on, još 1897. godine (prije Markonija) javno prezentovao svoj pronalazak. Markoni je i dalje ostao Nobelovac? Tesla i Edison, koje su njihovi izumi svrstali među najveće dobročinitelje čovječanstva, nijesu nikada dobili Nobelovu nagradu. Naučni svijet se zahvalio Tesli, tako što je međunarodnu jedinicu magnetske indukcije nazvao njegovim imenom, čime je Tesla uvršten među velikane ka o što su: Amper, Kulon, Volta, Ohm, Weber, Herc, Kelvin, Siemens, Vat, Džul, Paskal...

SA SVIH MERIDIJANA

Bojana Laković

“Lebdeća kuća” u Atini

U Atini je nedavno izgrađena kuća koja je primjer modernog dizajna sa nizom održivih elemenata kako u konstrukciji, tako i u proizvodnji, odnosno potrošnji energije. Ovu “lebdeću” kuću osmislio je grčki arhitektonski studio “314 architecture studio”, a radi se o porodičnoj dvospratnici od ukupno 300 metara kvadratnih koja je smještena na nešto više od 7000 kvadrata zemljišta.

Kuća je naslonjena na stubove, koji dijelom prelaze preko bazena te daju osjećaj lebđenja iznad vode. Pored toga, kuća se hladi vodom i koristi geotermalnu energiju za zagrijavanje stambenog prostora.

[/www.croenergo.eu/](http://www.croenergo.eu/)

Nevidljiva oaza sa pogledom na Egejsko more

Grčki arhitektonski studio “Kois Associated Architects” projektovao je kuću na ostrvu Tinosu čiji je krov ogromni beskonačni bazen, dok je ostatak kuće ukopan u ostrvu i sadrži niz zelenih karakteristika. Kuća Mirage, koja je dizajnirana za kameni teren, koncipirana je kao nevidljiva oaza čiji stanari mogu uživati u panoramskom pogledu na Egejsko more bez gubitka privatnosti. Materijali korišteni prilikom izgradnje imaju vrlo nizak uticaj na okolinu te pružaju efikasnu izolaciju, dok bazen na krovu takođe osigurava termalnu izolaciju i zaštitu od vrućeg grčkog sunca. Konačni rezultat je kuća koja promišljenom upotrebom materijala i inovativnim primjenama tradicionalne gradnje uspješno kombinuje sve elemente modernog života bez prevelikog uticaja na okolinu.

[/koisarchitecture.com/](http://koisarchitecture.com/)

Crne održive kuće u Bavarskoj šumi

Njemački arhitektonski studio “Format Elf Architekten” nedavno je dovršio niz kuća povezanih istom temom, ali izgrađenih od različitih građevinskih materijala. Riječ je o tri strukture, smještene na laganom brežuljku u Bavarskoj šumi, koje pružaju izvrsne poglede na okolni pejzaž.

Sve fasade su “obučene” u crne drvene ploče koja se stalno mijenjaju sa vjetrovom i okolinom koja ih okružuje. Reflektirajuće staklo na spoljnoj ovojnici kombinuje izgrađeno i prirodno okruženje, a sve kuće u sebi sadrže elemente energetske efikasnosti.

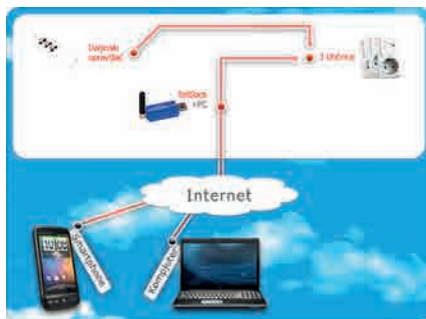
[/formatelf.de/](http://formatelf.de/)

IT SVIJET

Home Automation sistem

Marko Burić

Home Automation sistem predstavlja najmodernije rješenje za formiranje LAN i Wireless mreže, kontrolu uređaja u kući i firmi, udaljeni video nadzor, kao i centralni mrežni memorijski disk. Ovakvi savremeni sistemi doprinose uštedi električne energije, a samim tim povećavaju i energetska efikasnost.

Home Automation paketi obično se dijele na četiri grupe:

- Kontrola strujnih utičnica sa PC-a
- Kontrola strujnih utičnica preko LAN-a, Interneta, 4G/LTE, 3G/CDMA mreže i SMS-a
- Video nadzor sa pristupom kroz Internet i sa mobilnog telefona
- Mrežni disk velikog kapaciteta sa pristupom kroz Internet

Kontrola strujnih utičnica omogućava uvođenje inteligentne električne mreže koja se koristi ili isključuje kada korisnik to želi. Možete da uključite grijanje na udaljenoj lokaciji u dato vrijeme, da podesite vrijeme u koje želite da se uređaj uključi ili isključi ili resetujete neki kompjuterski uređaj. Sve ovo možete uraditi lokalno sa PC-a ili udaljeno, kroz internet konekciju sa udaljenog PC-a, Android ili iPhone telefona. Poseban vid kontrole je putem SMS poruke, ukoliko na lokaciji imate 4G/

LTE, 3G/CDMA USB modem nekog od mobilnih operatera.

Dodatni servis je video nadzor putem IP kamera, tako da se možete udaljeno logovati na kameru. Postoji i varijanta IP kamere sa snimanjem na SD karticu, gdje možete snimiti alarmnu situaciju, koju naknadno udaljeno možete pregledati.

Potpuni paket Home Automation kao dodatak uključuje i mrežni disk kapaciteta 1 ili 2 TB, gdje kućni i poslovni korisnici mogu odlagati svoje multimedijalne sadržaje ili poslovne podatke.

Cijene za Home Automation sisteme zavise od komponenata, ali uglavnom se kreću od oko 150 eura za osnovne pakete pa do 1000 eura za kompletan Home Automation sistem sa IP kamerom koji je pojačan mrežnim storidžem (NAS) za skladištenje podataka (video zapisa).

POVODI

OBIJELJEŽEN SVJETSKI DAN ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Podignite svoj glas, A NE NIVO MORA

Marko Burić

Brojnim akcijama u Crnoj Gori, kao i širom svijeta, obilježen je Svjetski dan zaštite životne sredine, 5. jun. Ovogodišnji moto svjetskog dana zaštite životne sredine je „Podignite svoj glas, a ne nivo mora“, kako bi se podržala akcija UN koje su ovu godinu proglasile godinom razvoja malih ostrvskih država.

Agencija za zaštitu životne sredine organizovala je niz događaja kako bi skrenula pažnju najšire javnosti o značaju i potrebi očuvanja zdrave životne sredine.

Ekološki pokret Ozon povodom 5. juna, upozorio je da je krajnje vrijeme da se spriječi dalja devastacija i degradacija životne sredine i ugrožavanje živog svijeta. Ozon je pozvao građane i organizacije ci-

vilnog društva da podrže inicijativu za sanaciju divljih deponija industrijskog i neuređenih smetlišta komunalnog i opasnog otpada i uspostavljanje pravilnog sistema upravljanja otpadom i otpadnim vodama u Crnoj Gori.

Nevladina organizacija Zeleni Crne Gore

istakla je kako korišćenje prostornih resursa za egzistenciju i razvoj čovjeka ne mora biti grubo, nego može biti u skladnoj sinergiji sa njima.

Kao i svake godine, NVO Green Home, simboličnim akcijama obilježila je 5. jun, kako bi skrenula pažnju na važnost očuvanja prirodnih resursa i životne sredine i istakla neophodnost suživota sa prirodom i razumijevanje obostranih potreba i koristi.

Svjetski dan zaštite životne sredine proglasila je Generalna skupština Ujedinjenih nacija 1972. godine. Tog dana ljudi širom planete ujedinjeno djeluju kako bi obezbijedili čistiju, zeleniju i sjajniju budućnost za sebe i buduće generacije.

AVANTURISTIČKI PARK

LOVČEN IVANOVA KORITA

Avanturistički park se nalazi na Ivanovima Koritima, na prostoru Nacionalnog Parka Lovćen, u neposrednoj blizini odmarališta, odnosno bungalova Nacionalnog parka. Zauzima prostor od 2 ha na kojem je izgrađeno 10 staza, od čega su 3 nove, u vidu sportskih i ekstremno adrenalinskih aktivnosti.

Svaka staza ima oko 15 različitih prepreka koje se nalaze na određenim visinama, a svaka staza je posebno adaptirana za uzrast od 5 do 70 godina. Svaki korisnik dobija neophodnu opremu (pojas, kacigu, rukavice), a stručno osposobljena ekipa instruktora stoji na raspolaganju. Bezbjednost i sigurnost su na prvom mjestu i po svim evropskim standardima.

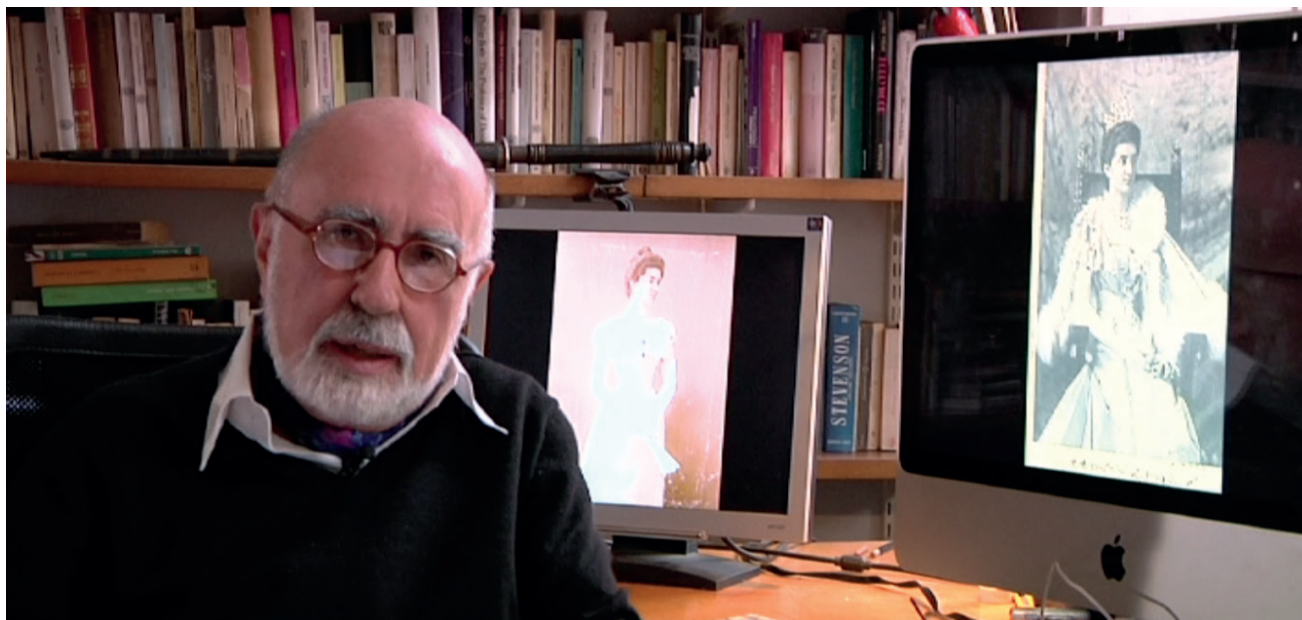
Tim avanturističkog parka potrudio se da ove sezone pored dosadašnjih aktivnosti svojim gostima za ovu sezonu ponudi igre zabave i igre istraživanja u prirodi, kao dio programa za tim-building ponude.

Informacije:
AVANTURISTIČKI PARK LOVČEN
Milena Lalić
069 543 156

DRUŠTVO

EPCG SPONZORISALA DOKUMENTARNI FILM REDITELJA FRANKA B. TAVIJANIJA

PRIČA O JELI KOJA JE POSTALA KRALJICA (*Storia di Jela divenuta regina*)

Redakcija

Crnu Goru i dinastiju Petrović Njegoš. Film "Priča o Jeli koja je postala kraljica" je od strane italijanskog Ministarstva kulture proglašen projektom od kulturnog značaja te zemlje, a reditelj Tavijani za ovo umjetničko djelo odlikovan medaljom predsjednika Republike Italije **Đorda Napolitana**, koju mu je na svečanosti prije projekcije u Zetskom domu uručio ambasador **Vićenco**

U Kraljevskom pozorištu Zetski dom na Cetinju upriličena je specijalna projekcija dokumentarnog filma "Priča o Jeli koja je postala kraljica", poznatog italijanskog reditelja dokumentarnih filmova, **Franka B. Tavijanija**.

Film je nastao u saradnji Tavijanijeve producerske kuće Tierrepi i Ministarstva kulture Crne Gore i donosi priču o princezi Jeleni Petrović Njegoš, mladoj i plemenitoj Crnogorki, koja je postala kraljica Italije. Šezdesetominutno ostvarenje bazirano je na istorijskim činjenicama, arhivskim materijalima, ličnim iskustvima, savremenom promišljanju o Jeleni, uz osvrt na tadašnju

del Monako.

Dokumentarac je realizovan u saradnji sa Ambasadom Italije u Podgorici, Ministarstvom održivog razvoja i turizma Crne Gore, Prijestonicom Cetinje, uz finansijsku podršku Elektroprivrede Crne Gore, Hipotekarne banke i kompanije Terna Crna Gora.

Tavijanija je interesovala prvenstveno djevojka Jelena Petrović, istina princeza, ali svakako iz jedne male zemlje, koja će postati kraljica velike i značajne Italije. „Interesuje me ono što je Jelena ponijela iz Crne Gore u Italiju. A to je ponos, upornost i spremnost na velika i humana djela“, kazao je Tavijani.

DRUŠTVO

EPCG DARIVALA NAJBOLJE STUDENTE PUTOVANJEM U KOPENHAGEN

JOVANA I SARA NA EUROSONGU

Bojana Laković

Elektroprivreda Crne Gore omogućila je dvjema najboljim studentkinjama sa Elektrotehničkog fakulteta i Muzičke akademije da budu dio crnogorske delegacije na izboru za pjesmu Evrovizije. Ovogodišnje 59. takmičenje za Pjesmu Evrovizije održano je u glavnom gradu Kraljevine Danske, Kopenhagenu, od 6. do 10. maja. Crnogorski predstavnik Sergej Četković plasirao se na 19. mjesto, od ukupno 26 učesnika finala, dok je pobjednik Končita Vurst iz Austrije.

Studentkinja treće godine Elektrotehničkog fakulteta iz Podgorice, Jovana Šekularac kaže da je zahvalna jer joj je EPCG ovom nagradom ukazala čast da bude dio našeg Eurosong tima, kao i da vidi prelijep grad, sa zavidnom tradicijom, kao i posjeti jednu od najstarijih kraljevina na svijetu. Nagradno putovanje u Kopenhagen Jovana je dobila kao jedan od najboljih studenata ETF-a.

- Kako pripadam kategoriji ljudi koji za sebe kažu da "žive da bi putovali", utoliko

da je na ulicama srijetala nasmijane ljude, od kojih, kako tvrdi, možemo da učimo kako da budemo tolerantni prema različitostima.

- Svjesna sam činjenice da se malom broju ljudi pruži ovakva prilika. Ništa manje mi ne znači to što sam bila u prilici da upoznam divnu osobu i izvrsnog pjevača, Sergeja Četkovića, i provedem nezaboravnih nedjelju dana sa članovima naše delegacije - kazala je Jovana.

Osim nje, na Eurosong je išla i studentkinja druge godine Muzičke akademije, Sara Arianna Serhatlić, kojoj je EPCG dodijelila nagradu kao trenutno najboljem studentu Akademije.

- Nagrada EPCG za mene nosi veliku važnost. Predstavlja priznanje mog dugogodišnjeg rada i truda, i velikih odricanja u svrhu usavršavanja sopstvenog obrazovanja - poručuje ona. Kako kaže, imala je sreću da provede nedjelju dana u glavnom gradu najsrećnije nacije svijeta, a samim

je moje zadovoljstvo veće. Takođe, nagrada će mi poslužiti kao podstrek i motivacija da postignem što bolje rezultate i usavršavam svoje znanje - ističe ona. Jovana smatra da je Danska je prototip uređene države, dok je Kopenhagen primjer evropske metropole, pa joj je ovo putovanje bilo divno iskustvo. Pored toga, otkriva

tim i priliku da vidi i najveće znamenitosti, kao što su Mala sirena, Tivoli park, Rosenberg zamak, muzej umjetnosti Ny Carlsberg Glyptotek, Operska kuća i druge.

- Za mene kao nekog ko se od malena bavi muzikom, odlazak na Evroviziju čini ostvarenje jednog sna. Biti dio tog muzičkog spektakla i širokog auditorijuma donosi

Sara Arianna Serhatlić, Sergej Četković i Jovana Šekularac

veliko iskustvo. Gledati i slušati festival uživo u sali i sa malih ekrana je neuporedivo; tehnika, scena, sala, organizacija, sve je bilo na visokom nivou - otkriva Sara.

Dodaje i da je kao član crnogorske delegacije, imala priliku da vidi koliko je rada i ulaganja potrebno da bi performans jedne zemlje bio doveden do najviše tačke.

- Ulazak Crne Gore u finale je bio neprocjenljiv, kada su se pojavile i suze radosnice na mom licu. Sergej Četković je još jednom pokazao da je veliki umjetnik i čovjek - zaključila je Sara.

DRUŠTVO

EPCG POMOGLA AKCIJU UČENIKA STRUČNIH ŠKOLA U PODGORICI

Knjigom DO SRCA

Bojana Laković

Neformalna organizacija KF početkom juna pokrenula je akciju prikupljanja beletristike, rijetkih i važnih udžbenika i stručnih knjiga pod nazivom "Knjigom do srca - KF". Jedan od ciljeva ovog projekta, koji je podržala i Elektroprivreda Crne Gore, jeste bogaćenje knjižnog fonda koje će omogućiti mladim ljudima jednostavan i lak pristup udžbenicima, naučnim radovima, stručnoj literaturi različitih naučnih škola i beletristike, radi širenja kulture i kulture čitanja.

Ideja projekta, koja je potekla od učenika podgoričke Elektrotehničke škole **Nikole Pejovića**, **Marka Vukovića** i **Faruka Kosute**, okupila je oko 2300 učenika, aktivista, volontera i građana, kao i organizacija i preduzeća. Ukupno je sakupljeno 500 knjiga za biblioteke Elektrotehničke škole "Vaso Aligrudić", Hemijsko tehničke škole „Spa-

soje Raspopović“ i srednje građevinske škole „Ing. Marko Radević“.

Za svaku doniranu knjigu učenici su dobili kupon sa kojim su učestvovali u lutriji. Oni najsrećniji, čiji su kuponi izvučeni, dobili su i vrijedne nagrade: jednodnevni izlet za jedno odjeljenje u hidroelektranu "Perućica", jednodnevna posjeta hidro-meteorološkom zavodu, dva tablet uređaja od agencije Congres Travel i besplatne jednomjesečne frizerske usluge koje je obezbijedila HTS „Spasoje Raspopović“.

Posebnu nagradu dobio je **Novak Rašović** koji je svojim vršnjacima poklonio čak 63 knjige. Da se svaki trud naplati, dokaz je i **Aleksandar Vlahović** koji je donirao 38 knjiga i dobio tablet. Projekat će trajati do 29. jula.

DOBROVOLJNI DAVAOCI

KLUB DDK EPCG

Beranska podružnica obilježila Svjetski dan dobrovoljnih davalaca krvi

Marko Burić

Povodom Svjetskog dana dobrovoljnih davalaca krvi (14. jun), beranska podružnica Kluba dobrovoljnih davalaca krvi Elektroprivrede Crne Gore organizovala je akciju doniranja dragocjene tečnosti. Tom prilikom prikupljeno je šest jedinica krvi, a akciji su se odazvali humanisti iz Elektrodistribucije Berane.

Sa akcije beranske podružnice, 14. juna

PRIDRUŽI SE

<http://www.epcg.com/o-nama/dobrovoljni-davaoci-krvi-epcg>
 Klub dobrovoljnih davalaca krvi
 EPCG AD Nikšić

dobrovoljni.davaoci@epcg.com

SINDIKALNE AKTUELNOSTI

POSLIJE PET GODINA I SINDIKALNA ORGANIZACIJA EPCG OBEZBIJEDILA REPREZENTATIVNOST

Mogućnost izbora donosi kvalitet

KAJEVIĆ: PRIORITY SU NAM IZMJENE I DOPUNE KOLEKTIVNOG UGOVORA I PRAVILNIKA O RJEŠAVANJU STAMBENIH POTREBA ZAPOSLENIH.

ČUROVIĆ: USPOSTAVLJANJEM SINDIKALNOG PLURALIZMA NAŠA KOMPANIJA SE I NA OVAJ NAČIN SVRSTALA U RED MODERNIH KOJE UVAŽAVAJU MEĐUNARODNE TRENDOVE I KONVENCIJE O SLOBODI UDRUŽIVANJA I KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA.

Olivera Vulanović

Nakon što je rješenjem izvršnog direktora, **Stefana Pastorija**, sredinom juna, shodno Zakonu o reprezentativnosti sindikata, potvrđena reprezentativnost Sindikalnoj organizaciji EPCG, predsjednik te radničke asocijacije, **Bešir Kajević**, ističe da su sada prioritetno okrenuti izmjenama i dopunama postojećeg Kolektivnog ugovora.

- Smatramo da je urgentno pokretanje inicijative za izmjenu Kolektivnog ugovora, posebno u dijelu člana 101 koji tretira pitanje otpremnine u slučaju proglašenja tehnološkog viška i u dijelu ugovora koji se odnosi na kriterijume za dodjelu novčane pomoći. Takođe, i Pravilnik o rješavanju stambenih potreba zaposlenih zahtijeva izmjene. Zalagaćemo se za povećanje zarada, odnosno obračunske vrijednosti koeficijenta, a usmjerićemo se i na činjenicu da tzv. „krizni porez“ treba da ide na teret poslodavca. Tu je i potreba za okončanjem postupka koji se tiče oglasa za rješavanje stambenih potreba, kao i raspisivanje novog za 2013. godinu. Svi ovi zadaci imaju za cilj da povrate izgubljeni ugled i izvornu ulogu Sindikata, kao i namjeru da poslodavac našu organizaciju doživi kao ozbiljan i ravnopravnog partnera u zaštiti i ostvarivanju prava zaposlenih u EPCG – istakao je Bešir Kajević.

Od 2009.godine, u EPCG reprezentativnost je obezbijedila samo Sindikalna organizacija zaposlenih, a sada poslovodstvo i menadžment kompanije i u Sindikalnoj organizaciji dobijaju punopravnog partnera u rješavanju socijalnih pitanja.

Za izvršnog rukovodioca Direkcije za radne odnose, administraciju ljudskih resursa i odnose sa sindikatom, **Vladimira Čurovića**, sasvim je uobičajeno postojanje više od

Sindikalni pluralizam predstavlja prednost: Vladimir Čurović

jednog reprezentativnog sindikata u modernim kompanijama tržišne ekonomije kakva je i EPCG.

-U Elektroprivredi je, sada, prvi put uspostavljen sindikalni pluralizam u punom

Priority ostvarivanje prava zaposlenih: Bešir Kajević

smislu te riječi. Uspostavljanjem sindikalnog pluralizma naša kompanija se i na ovaj način svrstala u red modernih koje uvažavaju međunarodne trendove i konvencije o slobodi udruživanja i kolektivnog pregovaranja. U praksi to znači da poslodavac, na strani sindikata, ima više partnera za saradnju i pregovore o pitanjima koja se tiču zaposlenih. Sa aspekta zaposlenih, sindikalni pluralizam, potencijalno predstavlja prednost, jer je mogućnost izbora već kvalitet po sebi. Ukoliko konkurencija bude zdrava i zasnovana na saradnji i principijelnom nadmetanju, neminovno će radati kvalitet. Međutim, ako konstruktivna saradnja izostane, moguće pozitivne efekte smijenjuje negativni – zaključio je Vladimir Čurović.

SINDIKALNE AKTUELNOSTI

V REDOVNA SKUPŠTINA SINDIKALNE ORGANIZACIJE ZAPOSLENIH EPCG

Do oktobra uskladiti KOLEKTIVNI UGOVOR EPCG sa Opštim i Granskim

Miodrag Vuković

Sindikalna organizacija zaposlenih EPCG (SOZ) prihodovala je tokom 2013.godine, uglavnom od sindikalne članarine, blizu 340 hiljada eura. Neznatno manje od plana. Istovremeno potrošeno je oko 20 hiljada eura manje. Najveći izdatak i prošle godine odnosio se na troškove organizacije Radničkih sportskih susreta u Budvi. Za te namjene izdvojeno je 77 hiljada eura. Znatna sredstva opredijeljena su i za novčanu pomoć zaposlenih, humanitarnu pomoć te sponzorstvo kulturnih i sportskih manifestacija. Između ostalog, nabavljeni su novogodišnji paketići za djecu zaposlenih, članova SOZ-a, ali i djecu sa smetnjama u razvoju u više crnogorskih opština. Poplavljena područja u Srbiji i BiH-a, pomognuta su sa tri hiljade eura, a i prošle godine nije izostala jednokratna novčana pomoć koleginicama povodom 8.marta-Međunarodnog dana žena.

Sredstva su, po ocjeni delegata, odgovorno i racionalno trošena o čemu svjedoči i Izvještaj Nadzornog odbora koji je kao i Finansijski izvještaj jednoglasno usvojen.

Osvrnuvši se na prethodnu godinu, predsjednik SOZ-a, **Zoran Ostojić**, posebno je istakao aktivnosti na zaštiti interesa zaposlenih, prije svega, onog dijela koji je, shodno novih zakonskim rješenjima, ustupljen Agenciji.

Ostojić je podsjetio da je u tom smislu, Izvršni odbor SOZ-a zauzeo stav da se, „uko-

liko određeni broj zaposlenih na određeno vrijeme bude ustupljen Agenciji, zahtijeva potpisivanje Sporazuma sa poslodavcem o njihovom sukcesivnom prevođenju u stalni radni odnos, kao i da se na njihova mjesta ne primaju drugi izvršioци na određeno vrijeme“.

- Izvršni odbor nije zadovoljan odgovorom poslodavca na dostavljene zahtjeve u vezi statusa radnika na određeno vrijeme,

kako su istakli, njihov jedini zakonski socijalni partner.

Predsjednik Skupštine SOZ-a, **Jovan Radošević**, navodi da će tražiti redovno i blagovremeno dostavljanje dokumenata i akata kompanije u koje sindikat ima pravo uvida, što je definisano Zakonom o radu kao i Opštim i Pojedinačnim kolektivnim ugovorom.

- Naša sindikalna organizacija zahtijevaće od poslodavca i to da se do 1.oktobra tekuće godine uskladi Pojedinačni kolektivni ugovor EPCG sa Opštim i Granskim kolektivnim ugovorima – istakao je Radošević.

Poslodavcu je upućen i zahtjev u kome se traži da se u najkraćem mogućem roku objavi preliminarna stambena rang lista zaposlenih za 2012. godinu te da se odmah potom raspiše oglas za 2013.godinu, kako bi oglas za 2014. bio raspi-

san u skladu sa Pravilnikom o rješavanju stambenih pitanja zaposlenih, tačnije u terminu do 1. aprila 2015.

SOZ će od poslodavca tražiti i da aktivnije bude uključen u proces sprovođenja evaluacije zaposlenih, kao i da čitav postupak bude transparentniji.

Pored ovih Skupština SOZ-a donijela je još nekoliko zaključaka sa kojima će biti upoznati izvršni direktor i Glavna Direkcija za ljudske resurse i opšte poslove.

Sa sjednice na Žabljaku

kojima ističe zakonski rok od 24 mjeseca, a ne mogu biti prevedeni u stalni radni odnos, što će, između ostalog, biti predmet predstojećeg razgovora predstavnika SOZ-a sa izvršnim direktorom Pastorijem, najavio je Zoran Ostojić.

Skupština je većinom glasova donijela i više zaključaka, koji su adresirani na menadžment kompanije.

SOZ će u cilju boljih konekcija sa poslodavcem, pored redovnih, tražiti i dodatne sastanke sa izvršnim direktorom koji je,

SINDIKALNE AKTUELNOSTI

LJETOVANJE ZAPOSLENIH U ORGANIZACIJI SOZ

Ponuda BOLJA OD prošlogodišnje

Olivera Vulanović

U eri ekonomske krize sve je teže finansirati odlazak na ljetovanje koje nije samo puki luksuz već istinska potreba zaposlenih. Radnik koji sa odmora dolazi svjež, sa novim elanom mnogo je korisniji firmi u kojoj je zaposlen.

Naša kompanija već dugi niz godina organizuje odlazak na ljetovanje koje se otplaćuje u mjesečnim rata. Zainteresovane očekuje bogata ponuda u brojnim objektima i hotelima duž Crnogorskog primorja, na Žabljaku, u banjama, etno selima... Izbor je veliki, cijene na nivou prošlogodišnjih. O tome koliko zaposleni EPCG koriste ovo preimućstvo razgovarali smo sa **Momirom Muškićem**, zamjenikom

predsjednika Sindikalne organizacije zaposlenih.

- Izlišno je govoriti o tome koliko je odmor stimulativan za radnika i koliko se svaka sindikalna organizacija zalaže da se on provede kvalitetno i sadržajno. Kriza naravno, uslovljava sve, pa i mogućnost za ovakav vid odmora. Ipak, naši zaposleni su još uvijek zainteresovani za korišćenje destinacija i objekata koje im obezbjeđuje SOZ. Osim toga, već nekoliko godina, na

osnovu ugovora koji je sklopljen sa EPSTURSOM, dostupna su nam i banjska liječenja u Srbiji, pod istim uslovima kao i njihovim radnicima, a ove godine u ponudi je i Grčka. Uslovi u svim odmaralištima

Vladimir Nikčević, predsjednik SOZ - ove podružnice Direkcija Društva, objašnjava da je ove godine veći odziv naših radnika za ljetovanje nego prošle. On to tumači boljom organizacijom i bogatijom ponudom.

Hotel Olympic, Ulcinjska rivijera

su solidni, a mjesečna otplata je prihvatljiv način plaćanja. Svi se, međutim, sjećamo perioda kad je naša kompanija učestvovala sa dvadeset odsto u plaćanju cijene ljetovanja, što je bila izuzetna olakšica. Kao predstavnik Sindikalne organizacije zaposlenih smatram da je nije trebalo ukidati, jer, kao što smo već zaključili, za razliku od umornog, vitalan, zdrav i zadovoljan radnik samo je dobrobit za Kompaniju – kaže Muškić.

- Ove godine smo počeli na vrijeme sa prikupljanjem ponuda. Obilazili smo Primorje i napravili paket destinacija od Ulcinja do Herceg Novog. Nastojali smo da bude raznovrsno, da zadovoljimo većinu interesovanja i potreba naših radnika. Tu su i odmarališta na sjeveru i etno sela. Ove godine, prvi put, u ponudi imamo etno selo Kula Damjanova kod Plava sa veoma povoljnom cijenom. Dobru cijenu je dao i hotel Polar Star sa Žabljaka. Naknadno je u ponudu uključena i Teuta iz Risna, dugo-

godišnje omiljeno ljetovalište porodica sa djecom. Smještaj na svim destinacijama je solidan. Na hranu, takođe, nikad nijesmo imali primjedbi, pogotovo na higijensku i zdravstvenu ispravnost, što izlazi iz našeg djelokruga rada, ali bismo, svakako, reagovali da se takvi problemi pojave. Za detaljnije i pobliže informacije o svemu što ih interesuje, naši radnici se mogu obratiti svojim sindikalnim povjerenicima – zaključuje Nikčević.

PUTOPIŠNA REPORTAŽA

VIKEND PUTOVANJE KROZ NEBRUŠENE BISERE SJEVERA CRNE GORE (I)

Savremena bajka Etno selo „VUKOVIĆ“

KADA DOĐU TOPLI DANI, VIKENDE OBIČNO PLANIRAMO DA PROVEDEMO NA NEKOJ OD PLAŽA OD ULCINJA DO HERCEG NOVOG. UZ KUPANJE I SUNČANJE, DOBRO SE MOŽEMO PROVESTI I U PLAŽNIM BAROVIMA KOJI U POPODNEVNIM SATIMA PRIREĐUJU RAZNE ZABAVE, TAKO DA SVAKO MOŽE NAĆI NEŠTO ZA SEBE. ODLASKOM SA PLAŽA, NAŠE DOBRO RASPOLOŽENJE ČESTO ZAMIJENIMO NERVOZOM, JER POJEDINE PUTNE DIONICE, ZBOG VELIKIH GUŽVI I NAŠIH PUTEVA, VOZIMO I PO NEKOLIKO SATI, TAMAN ONOLIKO KOLIKO NAM JE POTREBNO DO BIJELOG POLJA, PLAVA I GUSINJA.

Tekst i foto: *Andrija Kasom*

Jedan vikend godišnjeg odmora odlučio sam da provedem na sjeveru Crne Gore. Krenuo sam u ranim jutarnjim satima, računajući da ću na taj način izbjeći gužve kroz kanjon Morače. Ljepote divljine, pojedine litice koje se nadvijaju nad vozilom u svakom vozaču stvaraju određenu dozu strahopoštovanja. Kako li se tek osjećaju oni koji prvi put prolaze ovim putem?! Putem gužve ima-nema. Bez kamiona i šlepera vožnja bi bila relaksirajuća, put prijatan zbog prirodnih prizora koji iz krivine u krivinu daju novu sliku, jedinstvenu i nesvakidašnju... Interesantno je i to što ćete često proći i pored ljudi koji brinu o našoj bezbjednosti, sa radarom uperenim u vašem pravcu i to obično na mjestima đe je ograničenje brzine na 40 km/h...

Na dijelu puta kod Slijepac mosta, do kojeg sam relativno brzo stigao, skrećem sa glavnog magistralnog puta ka Pljevljima. Prolazeći po prvi put tim predjelima, u sebi razmišljam o prirodnim ljepotama kojima je naša zemlja bogata na svakom koraku. Netaknuta priroda, šume, čisti oštri planinski vazduh koji ulazeći kroz malo oškrinuti prozor opija, pokošene livade sa stogovima sijena, stare kuće autentične za ove krajeve... Na šestom klometru u mjestu Maina Gora, nadomak Tomaševa, u Vraneškoj dolini, je moja prva stanica i etno selo »Vuković«. Dočekuje me vlasnik

Mile Vuković, dugogodišnji ugostiteljski radnik, srdačan i gostoljubiv domaćin koji će u vama prvim susretom nametnuti utisak da se godinama znate i da se nalazite u kući prijatelja. Čaša domaće rakije je obavezna, takav je običaj, pa iako niste ljubitelj alkoholnih pića, jednu čašicu morate popiti i osjetiti svu njenu žestinu. U etno selu sam tog dana bio i turistički i radno, ali posao se nije mogao početi bez doručka. Doručak od raznih vrsta sireva, domaćeg kajmaka i mlijeka, toplih pogača pečenih u pećnici na drva je savršen način da se počne dan. Vrijeme je počelo da »leti«, oblake koji su me dočekali na dolasku, zamijenilo je plavetnilo neba, a žestinu hladnog vazduha neobična jačina

junskog sunca.

Sjever Crne Gore i pored prirodnih ljepota koje ima na svakom koraku, kada je turizam u pitanju neiskorišćen je, pa nije ni čudo što je veliki broj ljudi napustio ove krajeve i krenuo na druga mjesta radi egzistencije. Mnoga sela su opustjela, sem starih ljudi u njima je teško naći mlade naraštaje koji će nastaviti život i porodičnu tradiciju na prađedovskim ognjištima. Svjestan te činjenice, veliki ljubitelj prirode i zdravog života, Mile je krenuo i u realizaciju projekta otvaranja etno sela sa pokušajem da one koji su pošli vrati, a one rijetke koje su ostali zadrži, jer vjeruje u ekonomsku održivost sela. U sklopu etno sela postoje smještajni kapaciteti oko pe-

deset kreveta, restoranski kompleks, svečane sale u etno stilu za značajne događaje u životu... Svaki takav događaj popratni se pucnjem iz topa, u narodu poznatom kao prangija. U neposrednoj blizini restoranskog kompleksa je i vještačko jezero koje se puni vodom sa jednog od izvora rijeke Ljuboviđe, poznatoj po pastrmci i dubokim virovima. U jezeru se u vrelim ljetnjim danima može kupati, voziti čamcem, skakati sa alpinističke sajle koja vodi iz okolne šume do kraja jezera...

Etno selo raspolaže i sa dva terenska vozila, tako da će svakom posjetiocu biti omogućeno da krene u obilazak okolnih tradicionalnih sela kao što su Barice, Stožer, Pisana

jela...Novakovićeve pećina i Novakovićeve stijene, odlazak na vodopade rijeke Lještance i na rafting Tarom i Limom... Etno selo privlači veliku pažnju domaćih i stranih turista i znatno utiče na poboljšanje uslova života ljudi u ovom kraju.

Vrijeme u etno selu »Vuković« mi je proteklo veoma brzo i mojem iznenađenju nije bilo kraja kada sam pogledom na sat vidio da sam zagazio u popodnevne sate, a čekao me je nastavak puta ka Plavu i Gusinju.

Ovaj dio puta se brzo prođe, jer gužvi nema, vrijeme mi je oduzimalo često zaustavljanje auta radi ovjekovječenja pojedinih kadrova koji su bili zanimljivi za oko mog foto-aparata.

DRUŠTVO

FESTIVAL NA KRUPCU OD 25. DO 27. JULA

EPCG i ove godine UZ LAKE FEST

Bojana Laković

Elektroprivreda Crne Gore četvrtu godinu zaredom podržala je održavanje Lake fest-a na način što je, pored tradicionalnog ustupanja zemljišta oko Krupca, odlučila i da finansijski podrži festival.

Rukovodilac Sektora za eksternu komu-

postala prepoznatljiva rekreativno turistička lokacija u Nikšiću.

- Nadamo se da će i ove godine Krupačko jezero i Lake fest privući veliki broj mladih ljudi i svih onih koji vole da slušaju ovu vrstu muzike i da će atmosfera biti odlična

nikaciji **Eleonora Albijanić** istakla je da ima mnogo razloga da Elektroprivreda bude uz Lake fest, jer je sjedište naše kompanije u Nikšiću dok je vještačka akumulatorna Krupac, izrađena za potrebe proizvodnje električne energije u HE „Perućica“,

kao što je bila i svih ovih godina. Sigurna sam da će EPCG i dalje biti uz Lake fest - poručila je Albijanić na konferenciji za medije.

Direktor Lake festa, **Predrag Zečević** kazao je da smatra da su za ove tri godine postigli zavidne rezultate i da se od njih ove godine očekuje da nastave u tom duhu.

- Posebno zadovoljstvo i vrijednost nam predstavlja kamp na Krupačkom jezeru koji je jedinstven prostor na teritoriji Crne Gore, koji je prethodnih godina prepoznat kao mjesto na kome sve vri od pozitivne energije - zaključio je Zečević.

Na Lake festu, koji će se održati od 25. do 27. jula učestvovali, između ostalih, Negativ, Gibboni, Zoster, SARS, Orthodox Celts, Dječaci i Van Gogh.

SPORT I REKREACIJA

MILOŠ VULOVIĆ, KICK-BOXER

Čeličnom VOLJOM DO TRONA

NA PROŠLOGODIŠNJEM PRVENSTVU SVIJETA U WKA I WTKO FEDERACIJI, U KATEGORIJI LOW KICK MILOŠ VULOVIĆ OKITIO SE TITULOM PRVAKA U KATEGORIJI 86 KG. DVADESETPETOGODIŠNJEM MILOŠU OVO JE BILA JOŠ JEDNA MEDALJA U NIZU. BIO JE PRVAK CRNE GORE 2012. I 2013. GODINE, OSVAJAČ II MJESTA NA DRŽAVNOM KUPU CRNE GORE 2012, III MJESTA NA BALKANSKOM PRVENSTVU 2012-E U BUGARSKOJ... OVO GODINU JE ZAPOČEO UČEŠĆEM NA TRADICIONALNOM TURNIRU »LUDVIG PAVLOVIĆ – KRALJ KOLOSEUMA« U LJUBUŠKOM, POBJEDIVŠI NAJBOLJEG BOSANSKOG BORCA MESUDA SELIMOVIĆA I PORED ZADOBIJENE POVREDE. NEVJEROVATNA UPORNOST I ČELIČNA VOLJA TJERAJU GA DALJE, U NOVE MEČEVE, IZAZOVE...

Tekst i foto: *Andrija Kasom*

Ova godina, trebala je da bude godina novih izazova, uslijedila je povreda koja te na kratko odvojila iz ringa. Reci nam nešto o tome.

Početkom godine učestvovao sam na Turniru četvorice, u Ljubuškom, tradicionalnom turniru "Ludvig Pavlović-Kralj Koloseuma". U prvom meču pobijedio sam Mesuda Selimovića, najboljeg bosanskog borca, tehničkim nokautom u drugoj rundi. O kakvom se borcu radi, sve vam je jasno, kada mu je trener Salko Zildžić. U meču su mi slomljena dva rebra, borbu sam nastavio do kraja i pobijedio u drugoj rundi. U finalu sam izgubio, jer zbog povrede mi nije dozvoljeno da nastavim meč.

Da se vratimo prošlogodišnjem uspjehu i osvajanju titule prvaka svijeta u WKA I WTKO federaciji, u kategoriji 86 kg. Šta ova titula znači za tebe i kakve utiske nosiš sa ovog takmičenja?

Svaka osvojena medalja ima svoju draž, zlatna posebno, dokaz je da si uspješan u onome što radiš. One su mi pokretačka snaga, tjeraju me da sebe dam ovom sportu koji je postao moj smisao života. Na ovom Prvenstvu svijeta, održanom u Toskani, učestvovalo je preko pet hiljada boraca iz osamdeset četiri zemlje svijeta. U teškoj polufinalnoj borbi pobijedio sam Azara Musajeva iz Azerbejdžana, dok sam u finalu odlukom sudija pobijedio sa 3:0 Almana Galijeva iz Uzbekistana. Tad je počeo je da se ostvaruje moj dječjački san, da poslije osvajanja titule prvaka Crne Gore krenem u osvajanje svjetskih odličja. Iako su ovom takmičenju predhobile teške, neprospa-

vane noći, sparinzi, velika odricanja... na kraju se sve isplatilo. Zlatna medalja je oko moga vrata, zahvaljujući treneru Srđanu Jokiću.

Kada si shvatio da je sport tvoja životna preokupacija?

Po završetku srednje škole otišao sam u Banja Luku, radi upisa na Fakultet za fizičko vaspitanje i sport i tamo su počeli moji prvi koraci i mečevi u kickboxu. Sjećam se da sam prvi meč odradio sa jednim takmičarem iz Hrvatske, koji je do tada imao dvanaest mečeva, a jedanaest je odradio u svoju korist. To je bio veliki izazov za mene, uspio sam da ga pobijedim. Po povratku u

Postajem član K1 kluba »DOK« iz Podgorice za koji sam odradio i završio meč sa pobjedom u Sarajevu, i otvorio put za Toskanu.

Zašto si odabrao baš borilačke vještine?

Uvijek sam volio sportove za koje su potrebni jaki treninzi, treninzi sa mnogo muke i bez posustajanja, U mojem biću je težnja da rušim granice i da idem ka vrhu. Ponosan sam na svoje porijeklo, na svoje rodno Pobrđe, odakle sam iz male obične teretane dospio do značajne titule.

Trenirao si u holandskom klubu »Golden

Crnu Goru ušao sam u reprezentaciju iz koje sam ubrzo izašao, jer bili smo samo »topovsko meso«, a važnost se davala nekim nevažnim stvarima na koje nijesam mogao uticati, a još manje ih prihvatiti...

Glory«, danas si član K1 kluba »DOK« iz Podgorice i crnogorska nada kick boxinga. Da li je članstvo u dobrim klubovima preduslov da se dođe do vrha, ili je to talenat, rad, volja?

Talenat je jako bitan za svaki posao koji čovjek radi, ali ako nema čelične volje, upornosti, mnogo prolivene krvi teško da samo on može dovesti čovjeka do vrha. Potrebno je i iskustvo koje se stiče godinama iz meča u meč, iz treninga u trening. »Golden Glory« je bilo jedno veliko iskustvo u mom životu, najbolji borci, najpoznatiji klub u svijetu, najbolji uslovi... No, i pored »Golden Glory«-a, uspjeh sam dostigao u DOK timu iz Crne Gore, najpoznatijem klubu sa najboljim uslovima za rad, koji nimalo ne zaostaju sa uslovima koje pružaju svjetski poznati klubovi.

Kada je kik box u pitanju, što je ono što ti predstoji, koji su tvoji ciljevi?

Za sada sam ostvario ono šta sam želio, postao sam svjetski prvak u WKA i WTKO federaciji. Na tome neću stati. Svjestan sam da ima mnogo jakih, iskusnih boraca, koji će pokušati da mi stanu na put, za njih ću dobro da se spremim i da krčim svoj put kao i do sada.

Nedavno si pokrenuo školu kickboxa »AGON« u Kotoru. Da li je prerano za takav poduhvat, tj. može li te ta aktivnost udaljiti od nastavka uspješne karijere?

Školu kickboxa »AGON« sam nedavno otvorio i imam oko trideset članova, kojima iz dana u dan prenosim svo svoje znanje, sa željom da se neko od njih okiti naj-

većim svjetskim odličjima. Mislim da takva moja odluka ne može nijednog trenutka negativno uticati na dalji tok moje karijere, naprotiv može me samo tjerati naprijed.

SPORT I REKREACIJA

POVODOM DANA DRŽAVNOSTI

Brzopotezni turnir u Nikšiću

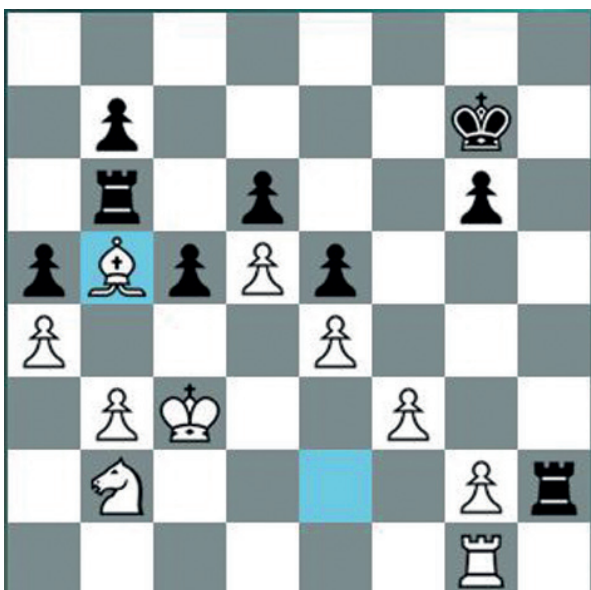
Jovan Milović (FIDE majstor)/Marko Burić

Šahovski savez Crne Gore u saradnji sa Opštinom Nikšić, ŠK Elektroprivreda i ŠK Nikšić organizuje pojedinačno brzopotezno prvenstvo Crne Gore, 13. jula u Nikšiću, povodom Dana državnosti.

ŠK Elektroprivreda poziva sve zainteresovane zaposlene da svojim učešćem doprinesu masovnosti, kao i kvalitetu takmičenja. Prijave za turnir vršiče se na dan turnira, do 10 sati i 30 minuta u Trim centru u Nikšiću.

i Amerikanca Hikaru Nakamuru. Tom pobjedom Norvežanin se upisao u istoriju šaha kao trostruki svjetski prvak u standardnom, ubrzanom i brzopoteznom šahu.

Za kraj predstavljamo vam partiju sa Svjetskog prvenstva u Dubaiju Magnusa Karl-sena sa Judit Polgar (Mađarska), najjačom šahistkinjom svih vremena.

Ono što je najaktuelnije na međunarodnoj šahovskoj sceni je da je na Svjetskom prvenstvu u brzopoteznom šahu u Dubaiju Norvežanin, Magnus Karlsen, postao trostruki svjetski prvak. Poslije 21. kola, odigrana u tempu od tri minuta po igraču za cijelu partiju i dodatak od dvije sekunde poslije svakog odigranog poteza, uvjerljivo je pobijedio Karlsen sa čak 17 bodova. Za cijeli je bod pretekao najopasnije suparnike Rusa Jana Nepomničija

1. d4 Nf6; 2. c4 g6; 3. Nc3 Bg7; 4. e4 d6; 5. f3 O-O; 6. Be3 a6; 7. Nge2 c6; 8. a4 a5; 9. Ng3 Na6; 10. Be2 Qc7; 11. O-O e5; 12. d5 h5; 13. Qd2 h4; 14. Nh1 Nh5; 15. Nf2 f5; 16. Nd3 f4; 17. Bf2 Ng3; 18. Rfd1 c5; 19. hxg3 hxg3; 20. Bxg3 fxg3; 21. Qg5 Qf7; 22. Nb5 Qf6; 23. Qxg3 Bh6; 24. Kf2 Nb4; 25. Rh1 Kg7; 26. Qh4 Qxh4+; 27. Rxh4 Bg5; 28. Rh2 Be3+; 29. Kxe3 Nc2+; 30. Kd2 Nxa1; 31. Kc3 Ra6; 32. Rh1 Bd7; 33. Rxa1 Bxb5; 34. cxb5 Raa8; 35. b3 Rh8; 36. b6 Rh2; 37. Rg1 Ra6; 38. Nb2 Rxb6; 39. Bb5 1-0

najveći izbor sportske opreme u Crnoj Gori

BRAVERA

SPORT VISION

Podgorica-Ul.Slobode 87

-Ul.Hercegovačka 39

-Ul.Hercegovačka 42

-Delta City

Nikšić

-Ul.Njegoševa 8

Bijelo Polje-Ul.Slobode

Bijelo Polje-Ul.Ž.Žižića

Bar

-Ul.V.Rolovića

Kotor

-Trg od oružja

Berane

-Ul.M.Zečevića

NAŠ GOST

PETAR BOŽOVIĆ

Publiku treba braniti od nekulture

PETAR BOŽOVIĆ, VELIKAN JUGOSLOVENSKOG FILMSKOG I POZORIŠNOG ŽIVOTA, ISTINSKI MAG GLUME ZA NAŠ LIST GOVORI O SPECIFIČNOSTIMA I KARAKTERU SVOJE PROFESIJE. BOŽOVIĆ JE DOBITNIK NAGRADE ZA ŽIVOTNO DJELO "PAVLE VUJISIĆ" I HARIZMATIČNI AKTER BROJNIH, PROSLAVLJENIH FILMOVA: "TAJNA NIKOLE TESLE", "ČUDO NEVIĐENO", "BRAĆA PO MATERI", "LJEPOTA POROKA", "VEĆ VIĐENO", "U IME NARODA" I MNOGIH DRUGIH. KAO VLADAR SCENE, SVAKI GLUMAČKI LIK SUVERENO JE "PRISVOJIO" I OD NJEGA NAPRAVIO NEŠTO NEPONOV-LJIVO LIČNO, BRAVUROZNO, ZA PAMĆENJE.

Olivera Vulcanović

Šta je za Vas gluma?

Način postojanja, vid antisudbine.

Je li se, sa godinama, mijenjao i Vaš stav prema sopstvenoj profesiji?

Način posmatranja sveta se menja sa godinama. Pročitajte omiljenu knjigu koju ste čitali pre 20 godina!

U vrijeme kad ste počinjali, glumac je imao misiju jer je riječ imala težinu i na pozornici i u životu. Sa kojim ambicijama mladi glumac danas počinje?

Reč je nekada postojala mesto pisanih ugovora. Danas je to najjeftinija roba i najčešće je upotrebljavaju oni koji bi se nekad itekako od nje plašili. Današnji glumac teško može da spoji sopstvenu emociju sa istinitošću reči koje izgovara.

Ima li današnja publika potrebu za ozbiljnim scenskim djelom ili se ta energija iscrpljuje u svakodnevi, punoj dramskog, često i tragičnog naboja?

I publiku, kao i decu, treba vaspitavati. Nekada je to radila kultura, danas to uspešno radi nekultura.

Je li umjetnik, odnosno glumac, u teškim vremenima obavezan da bude "probudeni dio naroda"?

Biti „probudeni deo naroda„ je sudbina pesnika, a pošto je on naš najbliži rođak, glumac je, takođe, dužan da brani publiku od nekulture, izazivajući kod nje zapretanu potrebu za visokim moralnim vrednostima.

Gluma je način postojanja, vid antisudbine: Petar Božović

U čijim je rukama sudbina kulture "na brdovitom Balkanu"? Imaju li političari afiniteta da je uzmu u zaštitu?

Petar Božović kao Tesla u filmu „Tajna Nikole Tesle“

„Na brdovitom Balkanu“ stvar je jasna. Političare kultura zanima samo u predizbornim kampanjama, ili kad neki pojedinac sopstvenim naporom postane nešto u svetu. Onda ga prime i slikaju se sa njim.

U kakve tekstove danas vjerujete i šta biste rado igrali?

Verujem u klasiku i nju bih rado igrao.

Veliki glumac kao Vi "nadogradi" tekst i da mu još jedan sloj značenja. To se ne uči na Akademiji?

Akademija je samo provokacija i karta u jednom pravcu za put sa koga nema povratka i čiji se kraj ne da naslutiti.

Gluma je više od poziva, to je strast. Ipak, postoji li zasićenje i želja za bijegom kao kod drugih profesija i da li se to Vama dešavalo?

Kada se pojave kulturni komesari ili zavladaju mediokriteti, vreme je za odlazak. Povratak je uvek moguć. Pozorište je roditeljska kuća. Pozorište je crkva čiji ste monah celog života.

Jeste li zadovoljni onim što ste do sad dali glumi i onim što ste, u interakciji, primili od gledalaca?

Dobio sam od glume mnogo, ali ne znam da li sam joj se dovoljno odužio.

PREPORUKE

PRIPREMILA: *Bojana Laković*

za čitanje

KNJIGE KOJE TREBA
PROČITATI U OVOJ GODINI

Vrijeme je za romane

Možda nijeste pristalica hiperprodukcije popularne literature ili ne volite da kupujete knjige po aerodromima i na kioscima. Možda čitate samo preporučena štiva ili ste u onoj grupi koji čitaju sve što im padne pod ruku. Bez obzira na sve to, prenosimo vam listu romana koje po preporuci portala Nadlanu treba pročitati u ovoj godini.

Sve sam fin svijet, roman holandskog autora Roberta Vajšea

Duhovito i zabavno, ali prije svega istinito prikazivanje svakodnevnog amsterdamskog života, koji ima mnoga lica. Surinamci, Zelenorčani, Holandani protestanti, Holandani katolici, holandski Jevreji... Uпитan nad svojim identitetom glavni junak nas vodi kroz ovaj šaroliki svijet, koji ponekad izgleda pomalo nestvarno i neozbiljno, jer se sastoji od mnogih paralelnih stvarnosti koje on istražuje da bi otkrio sebe.

Dječak koji je sanjao kraj svijeta, roman Antonija Skuratija

Italijanski grad Bergamo poprište je događaja i brojnih junaka ovog zanimljivog romana. Zemlja Evropske unije, značajne istorije, Katoličke crkve, umivenih medija i medijskih manipulacija. Gdje je Italija na početku 21. veka? Slojevito u svakom smislu Skurati piše o strahu i nemoći pojedinca, o uticaju medija, ali i o krizi institucija koje su nekada predstavljale stubove društva.

Priče iz Los Anđelesa, Raja Kudera

Raj Kuder je širokoj javnosti poznat kao kompozitor i muzičar, naročito kao producent kubanskog benda Buena Vista Social Club (o kome je snimljen čuveni dokumentarac). I ovom knjigom Kuder je pokazao dragoceni talenat da oživljava prošlost i njenu magiju. Iako je ovo Kuderova prva knjiga, ona je vrlo uspešna i originalna. Pišući o jednom gradu i jednom vremenu koje je prošlo, Kuder opisuje svoje o živopisne junake, ljude sa margine, vodeći priču u sjetnom ritmu bluza i džez.

Život je kratak, a čežnja beskrajna, roman Patrika Lapera

Roman o opsesivnoj ljubavi i njenim demonima, iz ugla troje ljubavnika. Elegantno i prefinjeno, laganim tempom, sa suptilnim humorom Leper vodi priču, a vi imate vremena da uživate u svakoj rečenici.

Treća alternativa, Stivena Kavija

Treća alternativa je način rješavanja konflikata i životnih problema sa kojima se svakodnevno suočavamo. Kavi poručuje da ne treba da biramo crno ili bijelo, lijevo ili desno, gore ili dolje. Treba da budemo kreativni a ne kompetitivni. Treća alternative nije primirje niti kompromis, to je iznalaženje zajedničkog rješenja. Da bi ste saznali kako, neophodno je da pročitate knjige.

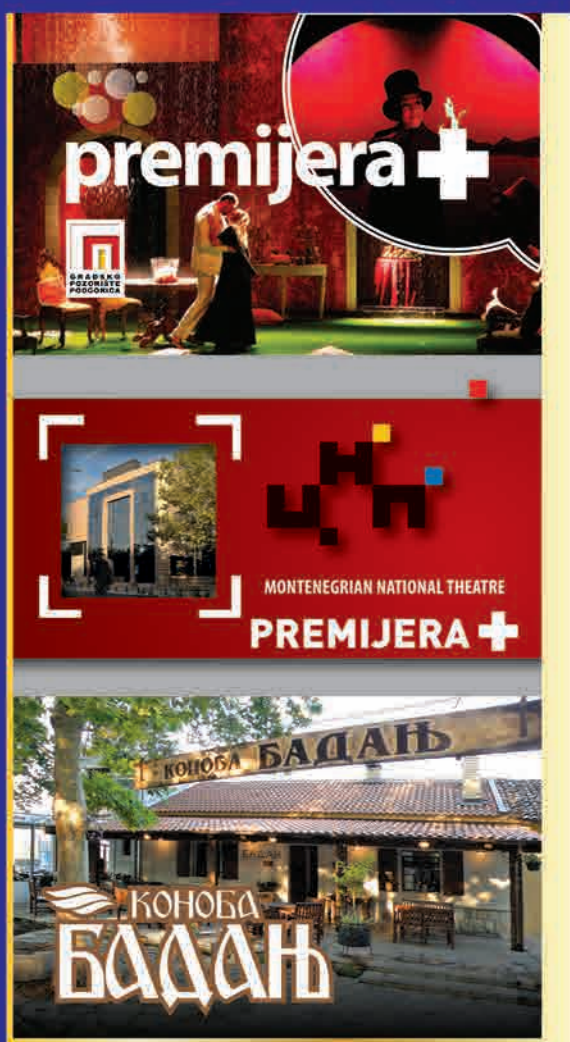
Stručna literatura

Projektovanje, građenje i održavanje dalekovoda

/Gordan Mirošević, Franjo Vidaković/

Iako možda sami naslov djela ne otkriva svu kompleksnost teme, njena obrada zahtijeva multidisciplinarni pristup i znanja iz raznih tehničkih područja, kao i sistemsko poznavanje inženjerskih metoda. Autori su temeljno upućeni u stručne probleme, a njihovo je znanje prožeto dugogodišnjim iskustvom na poslovima razvoja, pripreme, projektovanja i izgradnje vodova za prenos električne energije.

COOLCARD

**Gradsko pozorište-Podgorica,
Crnogorsko Narodno pozorište-Podgorica
i konoba Badanj. Virpazar u saradnji sa firmom
„COOL CARD“ D.O.O.-Podgorica su napravili
V.I.P. kartice koje Vam omogućavaju popust
Pri kupovini ulaznica/korišćenje usluga.**

Za sve informacije možete u firmi „COOL CARD“

+382 68 820 954, +382 68 820 951

cool.card@yahoo.com

Aerodromska 26
81000 Podgorica, MNE

Kartica za Gradsko Pozoriste važi do 31.12.2014, i važi za lutkarsku, dramsku i večernju scenu. Ona omogućava kupovinu po 10 ulaznica sa 50% popusta za svaku scenu i stalni popust. Kartica glasi na donosioca i kupovinu do 4 ulaznice sa popustom za svaku predstavu. Cijena kartice je 10 eura.

Kartica za CNP važi do 31.12.2015 i omogućava kupovinu 12 ulaznica sa 50% popusta za repertoar CNP. Kartica za konobu "Badanj"-Virpazar važi do 31.12.2014 i omogućava 50% popusta na 4 obroka (usluge hrane i pića) i 20% stalnog popusta za usluge hrane i pića. Komplet kartica za CNP i konobu Badanj je po cijeni od 10 eura.

PODIJELJENO 27 VRIJEDNIH NAGRADA

Sindikalna organizacija zaposlenih EPCG (SOZ), i u ovom kolu, nagradila pet zaposlenih sa po 100 eura. Tradicionalno, Lovćen osiguranje AD obezbijedilo godišnje osiguranje kuće ili stana, lanac prodavnica sportske opreme „Bravera“, poklonio četiri vaučera u vrijednosti od po 50 eura za kupovinu u njihovim prodajnim objektima. Direkcija za odnose sa javnošću poklonila dva kompleta ulaznica za Lake fest, Firma Cool Card pet VIP kartica koje omogućavaju popust za CNP, a Avanturistički park Lovćen pet ulaznica.

Dobitnici novčane nagrade SOZ-a:

1. Vojislav Backović (Direkcija)
2. Goran Pešić (ED Berane)
3. Sonja Kekić (HE „Piva“)
4. Antoaneta Karas (RC Podgorica)
5. Zdravka Kokotović (ED Kotor)

Nagrada Lovćen osiguranja A.D. Podgorica pripala je Mileni Tomić (ED Žabljak).

Vaučere „Bravere“ vrijedne po 50 eura dobili su:

1. Svetlana Crnogorac (FC Snabdijevanje)
2. Violeta Knežević (ED Bijelo Polje)
3. Anđa Čubrilo (ED Bar)
4. Njegoš Jakovljević (ED Pljevlja)

Komplet ulaznica za Lake fest dobili su:

1. Snežana Janković (ED Podgorica)
2. Radovan Marković (ED Nikšić)

Ulaznice za Avanturistički park Lovćen dobili su:

1. Marina Mraković (Direkcija za usluge)
2. Sanja Jovović (RC Podgorica)
3. Nebojša Đukanović (Direkcija)
4. Marija Bakoč (FC Snabdijevanje)
5. Miloš Trklja (OJ Snabdijevanje Kotor)

VIP kartice firme Cool Card dobili su:

1. Vidosava Raičević (Direkcija)
2. Branko Brnović (ED Podgorica)
3. Žarko Stanković (HE Perućica)
4. Miroslav Bučković (FC Distribucija)
5. Duško Višnjic (OJ Snabdijevanje Kolašin)

Knjigu poezije „Definicija“, poklon autora Miroslava Zečevića, dobili su:

1. Zorica Zogović (ED Mojkovac)
2. Slaven Pejović (ED Pljevlja)
3. Božidar Mihailović (ED Budva)
4. Danijela Parača (ED Cetinje)
5. Vesko Đurović (HE „Perućica“)

Dobitnicima čestitamo, ostalima više sreće u narednom kolu.

NAPOMENA: Poštovane kolege, obavještavamo Vas da ćemo u obzir uzimati samo kupone sa tačnim odgovorom na nagradno pitanje. Istovremeno, podsjećamo Vas da se, shodno pravilima, učesće u nagradnoj igri obezbjeđuje popunjavanjem isključivo jednog kupona. Svi oni koji budu slali dva ili više kupona, kao i kuponi sa netačnim ili bez odgovora biće unaprijed diskvalifikovani!

REDAKCIJA

NAGRADNO PITANJE U OVOM KOLU:
**DO KOG ROKA SE MOGU PODNOSITI ZAHTJEVI
 ZA SPORAZUMNI PREKID RADNOG ODNOSA?**

Misli

tanja.nikcevic@epcg.com

Bolje se saviti nego slomiti.
~ Škotska poslovica

Mirno more neće stvoriti dobrog more-plovca.
~ Engleska poslovica

Pravo pitanje nije jesmo li u nečemu neuspješni, već jesmo li zadovoljni s neuspjehom.
~ Kineska poslovica

Brave mogu spriječiti samo poštene da uđu.
~ Hebrejska poslovica

Ako morate kockati, odlučite odmah o tri stvari: pravilima igre, ulozima i vremenu odustajanja.
~ Kineska poslovica

Ako želite biti sretni jednu godinu, posadite vrt. Ako želite biti sretni cijeli život, posadite drvo.
~ Engleska poslovica

Put do prijateljeve kuće nikad nije dug.
~ Danska poslovica

Govoriti bez razmišljanja je kao pucati bez ciljanja.
~ Engleska poslovica

Nemoj misliti da si dobar, ako si najbolji među najlošijima.
~ Latinska poslovica

Bolje dvaput pitati, nego se ijednom izgubiti.
~ Danska poslovica

Samo kašika zna šta se miješa u kotlu.
~ Sicilijanska poslovica

Škandinavka

Autor: Marko Burić	Jedan od najpoznatijih naučnika, rođen 10. jula u Smiljanu	Kralj životinja Američka glumica Hiks	Vrsta jakog eksploziva	Ivka, Ivanka odmila	Sitan novac
Veznik	Konj Jedinica električnog otpora		Predstavnik vrste Vrh opanka		
Metalni novac Američki glumac Henks					
Litar	Prijatelj - bosanski sleng (mn.) Drug na ruskom	Komedija grčkog pjesnika Menandra Džul			
Bilijarski štap		Niz karika Predlog			
Mađarski slikar Mor		Lična zami. Nadimak bivš. vozača Formule 1, Laude		Amper Jezero u Sjevernoj Americi	
Produkti emanacije					Stranica (skr.)
Savezna republika		Inicijali manekenke Krstić Sremska Mitrovica		Radni savjet Jedna nota	
Grad u Poljskoj			Legenda Norveška		
Osnivač web sajta (mn.)					Programski jezik

Rješenje skandinavke iz PROŠLOG BROJA: H, T, Ana, Ekipa, ZD, Urivak, Kubikaža, PR; Ka, AD, Eula, Rane, Arpad, E, Im, UAE, P, Sni, ČC, Moka, Č, Li, Il, Alka, Car, Atair, La, Irkutsk, I, Moneta.

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI
epcg
Elektronička Poslovnica Crne Gore AD NISIC

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI
epcg
Elektronička Poslovnica Crne Gore AD NISIC

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

24. KOLO NAGRADNE IGRE ZA ZAPOSLENE "BUDI U TOKU - BUDI U IGRI"

SINDIKALNA ORGANIZACIJA ZAPOSLENIH
ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE - AD NIKŠIĆ
I ovaj put obezbjeđuje za vas nagradnu igru

LOVČEN OSIGURANJE
Osigurava vašu kuću ili stan na
period od godinu dana

BRAVERA
Poklanja četiri vaučera od 50 eura, za kupovinu u njihovim prodavnicama sportske opreme

Firma "COOL-CARD" D. O. O. Podgorica poklanja pet VIP kartica koje omogućavaju popust za CNP

NAGRADNO PITANJE ►

PRAVILA NAGRADNE IGRE:

Prilježivač nagradne igre "Budi u toku - budi u igri" je Direkcija za odnose sa javnošću EPCG. Svrha priređivanja je nagrađivanje zaposlenih, osim u Direkciji za odnose sa javnošću. Jedno lice ima pravo da popuni jedan kupon. Izvlačenje kupona organizuje Direkcija za odnose sa javnošću, a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju lista EPCG. Za učešće u igri, potrebno je tačno odgovoriti na nagradno pitanje.

DO KOG ROKA SE MOGU
PODNETI ZAHTJEVI
ZA SPORAZUMNI PREKID
RADNOG ODNOSA?

